

LIETUVA

UNESCO pasaulio paveldas

Kultūros ir gamtos paveldas – kiekvienos tautos ir visos žmonijos neįkainojama vertybė, atskleidžianti jos tapatumą. Tad kviečiame Jus pakeliauti po Lietuvą ir susipažinti su mūsų šalyje esančiais pasaulinės reikšmės kultūros ir gamtos paveldo objektais, saugomais UNESCO. Šios kelionės metu atrasite tikrą, autentišką Lietuvą – jos laukines pievas ir miškus, vėjo pustomas kopas Kuršių nerijoje, pagoniškosios Lietuvos ištakas Kernavėje, architektūrinių stilių žaismą Vilniuje ir Kaune. Šis leidinys parodys Jums kryptį, neleidamas pasiklysti ir kviesdamas ne tik pažinti, bet ir patirti gyvasias tradicijas klausant lietuviškų polifoninių dainų – sutartinių, stebint tradiciją kuriančias kryždirbio rankas ar dalyvaujant Dainų ir šokių šventės renginiuose.

Geriau pažinti visas Lietuvos kultūros, istorijos ir gamtos vertybes, įtrauktas į UNESCO sąrašus, Jums padės leidinyje pristatomi teminiai maršrutai, papildomos nuorodos, vaizdinė ir garsinė informacija. Maršrutus galėsite įveikti pasirinktinai ir patogiausiu Jums keliavimo būdu: pėsčiomis, dviračiu arba automobiliu. Ką gi, belieka tik pasiryžti, pasirinkti datą ir leistis į kelionę!

Keliauk
Lietuvoje

Turinys

	VILNIAUS ISTORINIS CENTRAS daugiakultūrė miesto širdis	/ 4
	KURŠIŲ NERIJA auksinė Baltijos jūros gija	/ 21
	KERNAVĖS ARCHEOLOGINĖ VIETOVĖ ten, kur prasidėjo Lietuva	/ 27
	(NE)ATRASTA KAUNO modernizmo architektūra	/ 30
	KAUNAS – DIZAINO MIESTAS UNESCO kūrybinių miestų tinkle	/ 35
	DAINŲ IR ŠOKIŲ ŠVENČIŲ TRADICIJA Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje	/ 37
	SUTARTINĖS lietuvių liaudies muzikos fenomenas	/ 39
	DIDIKŲ PALIKIMAS Radvilų archyvai ir Nesvyžiaus bibliotekos kolekcija	/ 40
	STRUVĖS GEODEZINIS LANKAS mokslo istorijos ženklas	/ 41
	BALTIJOS KELIAS žmonių grandinė, sujungusi tris valstybes dėl laisvės siekio	/ 42
	KRYŽDIRBYSTĖ ir kryžių simbolika Lietuvoje	/ 44
	ŽUVINTO BIOSFEROS REZERVATAS retų paukščių karalystė	/ 46

Piktogramos

Objektai, kuriuos galima aplankyti iš vidaus

Muziejus

Galerija

Edukaciniai užsiėmimai

Įėjimas nemokamas

Taikomos nuolaidos

Pritaikyta žmonėms, turintiems judėjimo negalią

Dalinai pritaikyta žmonėms, turintiems judėjimo negalią

Liftas / funikulierius

Gidas, ekskursijos

Audiogidas

Apžvalgos aikštelė

Renginiai

Maršruto pradžia

Maršruto žymėjimas

1.

Lankytinas objektas

Papildomas lankytinas objektas

Turizmo informacijos centras

0 min.
0,0 km

Laikas ir atstumas, keliaujant automobiliu

0 min.
0,0 km

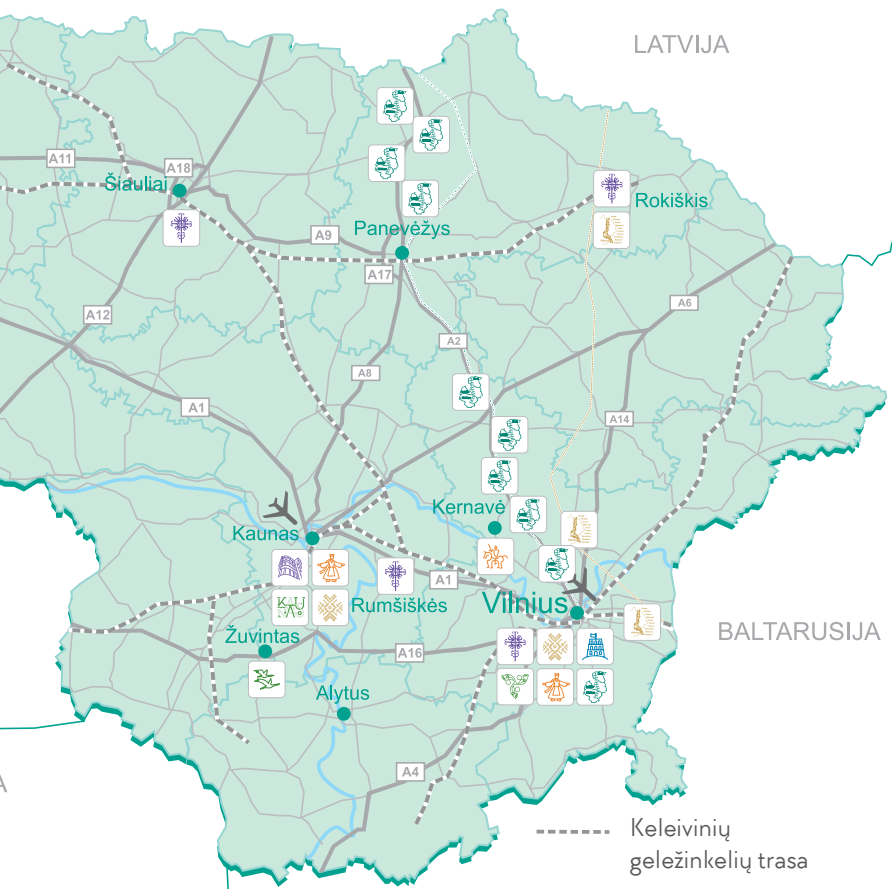
Laikas ir atstumas, keliaujant dviračiu

0 min.
0,0 km

Laikas ir atstumas, keliaujant pėsčiomis

- Keleivinių geležinkelių trasa
- E85 — Magistraliniai keliai
- Krašto keliai
- ✈ Oro uostas
- ⚓ Uostas

Vilniaus istorinis centras – daugiakultūrė miesto širdis

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Vilniaus istorinis centras
• Įrašytas į Pasaulio paveldo
sąrašą 1994 m.

Vilniaus istorinis centras

Vilniaus istorinis centras – ne tik sostinės gimimo vieta. Jį sudaro trijų pilių (Aukštutinės, Žemutinės ir Kreivosios) teritorijos, istorinis branduolys (tarp buvusių gynybinių sienų) ir istoriniai priemiesčiai. Ši beveik 360 ha užimanti teritorija į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą buvo įrašyta 1994 m.

Vilniaus istoriniame centre vyko stipri Rytų ir Vakarų kultūrų sąveika, kuri kelis šimtmečius darė įtaką politikos, architektūros, kultūros ir mokslo raidai didelėje Rytų Europos dalyje. Vilniaus istorinis centras – unikalus viduramžiais susiformavusio miesto pavyzdys, išlaikęs tiems laikams būdingą spindulinį gatvių tinklą. Jo erdvinė struktūra atspindi architektūros stilių kaitą, politinių ir gamtinių įvykių nulemtą raidą.

Vilniaus istorinis centras pradėjo formuotis ant ledyninės kilmės kalvų, kurios su pertraukomis buvo apgyvendintos nuo akmens amžiaus laikų. Apie 1000 m. po Kr. Neries ir Vilnelės upių

santakoje buvo pastatyta medinė pilis, tačiau iki pat XIII a. baltų gentims kovojant su įsibrovėliais, ši gyvenvietė kaip miestas nesiformavo.

Pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose

Vilnius paminėtas XIV a. pradžioje, kai Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę (LDK, XIII–XVIII a. gyvavusi istorinė šiandieninės Lietuvos valstybės pirmtakė) valdė kunigaikštis Gediminas. Tuo metu pakėitus Vilnelės tekėjimo vagą, susiformavusioje salelėje buvo pastatyti pirmieji plytinės pilies statiniai. 1387 m. Lietuvai priėmus krikščionybę, Vilniui buvo suteikta savivalda – Magdeburgo teisės.

Po kelių šimtmečių – XVI a. – Vilnius tapo vienu iš didžiausių Vidurio Europos miestų. Tuo metu į Vilnių buvo pakviestas Jėzuitų ordinas, kurio iniciatyva 1579 m. įkurtas Vilniaus universitetas. Taip miestas tapo vienu iš didžiausių regiono mokslo ir kultūros centrų.

Kelionė po miesto ištakas

Pažinkite vietas, kurios davė pradžią Vilniui. Aplankykite buvusių pilių teritoriją ir iki šių dienų išlikusius arba atstatytus objektus. Apžiūrėkite vietas, kurios primena pagoniškąją Lietuvos praeitį ir žymi svarbiausius pagonybės ir krikščionybės sankirtos taškus.

Pasivaikščiojimą po istorinį centrą pradėkite simboliškai – prie paminklo vieninteliam **Lietuvos karaliui Mindaugui (1)**. Šis valdovas sujungė atskiras Lietuvos teritorijas gentis į centralizuotą valstybę. Jo dėka Europos geopolitiniame žemėlapyje atsirado nauja valstybė. 1253 m. Mindaugas tapo Lietuvos karaliumi ir valdė iki 1263 m.

Už Mindaugo paminklo, jei stovėsite priešais jį, pamatysite **Naująjį arsenalą (2)**. Šis pastatas – vienas seniausių Vilniaus pilių komplekso statinių. Spėjama, kad XVII–XVIII a. Naujajame arsenale buvo įsikūręs Pilies jurisdikcijos teismas ir administracija. Šiuo metu čia galite išsamiai susipažinti

Prie Vilniaus kaip daugiakultūrio miesto augimo prisidėjo ir kitos LDK tautos su savo kalba, religija, kultūra – žydai, rusėnai, lenkai, totoriai ir kt. Jų palikimas matyti ne tik materialiojo paveldo objektuose, bet ir kultūroje, gyvenimo būdo tradicijose.

Vilniaus istorinį centrą, kuriam būdingas viduramžių miesto gatvių planas ir išsaugota architektūros stilių (gotikos, renesanso, baroko, klasicizmo ir kt.) įvairovė, galite apžiūrėti pasirinkę keturis teminius maršrutus: „Kelionė po miesto ištakas“, „Pėsčiomis po daugiakultūrį Senamiestį“, „Pažintis su Užupiu ir jo apylinkėmis“ ir „Už pilių gynybinės sienos“.

ti su Lietuvos istorija – nuo valstybės susidarymo iki XX a. pirmosios pusės.

Maršrutą pratęskite pačioje miesto širdyje – **Katedros aikštėje (3)**. Žvelgiant iš pietvakarinio aikštės kampo matyti pagrindiniai išlikę arba atstatyti Vilniaus istorinio centro paminklai ir simboliai, atskleidžiantys keletą esminių šios vietos pasmių.

Pirma, Katedros aikštės vietoje stūksoję statiniai atliko gynybinę paskirtį. Pavyzdžiui, **Katedros varpinės bokštas (4)** savo požeminėje dalyje turi iki šių dienų išlikusių Žemutinės pilies gynybinės sienos bokšto liekanų. Jo apatinėje dalyje randama ir senojo (priešgotikinio) baltiškojo mūro liekanų. Dabar raudono ats-

Katedros varpinė

palvio granito juostos Katedros aikštės grindinyje žymi, kur tiksliai buvo išdėstytos Žemutinės pilies gynybinės sienos su vartais ir kitais bokštais. Varpinėje galima apžiūrėti varpų ekspoziciją, senąjį miesto laikrodį, patyrinėti istorines varpinės ir Katedros vaizdų rekonstrukcijas. Pakilus į varpinės bokštą atsiveria Vilniaus senamiesčio panorama.

Antra, Katedros aikštė žymi pagonybės ir krikščionybės sandūros vietą. Lietuva buvo paskutinė krikščionybę priėmusi valstybė Europoje. Krikštas atvėrė kelią tolesnei visuomeninei, politinei ir kultūrinei raidai, o Lietuva tapo viena pagrindinių katalikybės atramų Rytų Europoje.

Manoma, kad **Vilniaus arkikatedra (5)** žymi vietą, kurioje iškilo pirmoji krikščioniškoji katedra Lietuvoje. Dabartinę klasicistinę išvaizdą arkikatedra įgavo XVIII a. pabaigoje, kai buvo rekonstruota pagal architekto Lauryno Gucevičiaus projektą. Šis pastatas yra žymiausias ir didingiausias klasicizmo paminklas Lietuvoje.

Pasigrožėti arkikatedra galite ne tik iš

išorės ar užėję į vidų, bet ir nusileidę į jos požemius – garsių LDK didikų, valdovų, vyskupų ir jų pagalbininkų, kapitulos narių laidojimo vieta.

Aikštėje stovintis **paminklas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kunigaikščiui Gediminui (6)** atverčia dar vieną Vilniaus istorijos puslapį. 1323 m., valdant kunigaikščiui, Vilnius pirmą kartą paminėtas rašytiniuose šaltiniuose kaip Lietuvos valstybės sostinė. Kunigaikštis Gediminas iš užsienio (daugiausia Vakarų Europos) pasikvietė pirklį, amatininkų ir vienuolių. Jo dėka Vilnius tapo atviras, daugiakultūris miestas ir įsitvirtino kaip svarbiausias Lietuvos centras.

Jei norite daugiau sužinoti apie kunigaikštį Gediminą, „pasikalbėkite“ su juo. Šis paminklas – viena iš 15 „Vilniaus kalbančių skulptūrų“. Jums tereiks išsitraukti išmanųjį telefoną, surasti prie skulptūros pritvirtintą mėlyną lentelę ir nuskenuoti QR kodą. Politinę LDK galią ir kultūrinio klestėjimo epochą įprasmina šalia Vilniaus arkikatedros atkurti **Lietuvos Didžiosios**

Gedimino pilies bokštas

Kunigaikštystės valdovų rūmai (7), kurių raida glaudžiai susijusi su Lietuvos istorija ir atskleidžia jos diplomatinę, ekonominę ir kultūrinę plėtrą gotikos, renesanso ir ankstyvojo baroko laikais. Rūmai buvo nugriauti po trečiojo – paskutinio – Lietuvos ir Lenkijos valstybės padalijimo (1795 m.).

Atkurtuose Valdovų rūmuose veikiančiame muziejuje galima susipažinti su didelės apimties autentišku archeologinių paveldu, rūmų istorine ir architektūrine raida, atkurtais reprezentaciniais interjerais, valdovų lobynu ir iždine.

Valdovų rūmuose galima išbandyti ir technologinę naujovę – 3D virtualios realybės projekciją ir šios pilies bei rūmų raidą pažinti keliaujant laiku.

Šalia Valdovų rūmų plyti istorinė baltų kultūros vieta – **Šventaragio slėnis (8)**, kuriame, spėjama, buvo deginami ir laidojami LDK kunigaikščiai. Iš šio slėnio pakilkite į **Pilies kalną (9)**, kur stūkso XV a. pradžią siekiančios Aukštutinės pilies liekanos.

Nuo kalno atsiveria Neris ir Vilnelės slėniai ir į juos terasomis besileidžian-

čios aukštumos, kurios suformuoja savotišką amfiteatrą, kuriame ir įsikūręs senasis miestas.

Įamžinę atminimui Vilniaus panoramą, pasigrožėkite ant Pilies kalno stovinčiu **Gedimino pilies bokštu (10)**. Tai vienintelis iš trijų Aukštutinės pilies gynybinės sienos bokštų, išlikusių iki šiol. Jis yra vienas iš pagrindinių Vilniaus miesto simbolių.

Nusileidę nuo Pilies kalno ir pasukę kairėn, tilto per Vilnelę link, prieisite **Senąjį arsenalą (11)**. Jame buvo įrengta patrankų liejykla, o vėliau – didžiausia LDK ginklų ir amunicijos saugykla. Dabar čia Lietuvos nacionalinis muziejus pristato Lietuvos archeologijos ekspoziciją, kurioje yra daugiau nei 4 tūkstančiai archeologinių radinių. Senojo arsenalo pastate veikia ir Taikomosios dailės ir dizaino muziejus – Lietuvos dailės muziejaus padalinys.

Naujausiais archeologų tyrinėjimų duomenimis, XIII a. pabaigoje būtent Žemutinės pilies arsenalą – tiek Senojo, tiek Naujojo – vietoje buvo įkurta gyvenvietė,

kuri davė pradžią Vilniaus miestui. Toliau keliaukite iki Kreivojo kalno, kuris vadinamas **Trijų kryžių kalnu (12)**. Ant šio kalno stovėjo viena iš Vilniaus gynybinių pilių – medinė Kreivoji pilis, kuri buvo sudeginta XIV a. pabaigoje per Kryžiuočių ordino antpuolį. Pilies kalnas ir dabartinis Trijų kryžių

kalnas yra geriausi senojo Vilniaus ir jį supančių naujesnių kvartalų apžvalgos taškai, leidžiantys suprasti miesto planą ir miesto formavimosi gamtinius ypatumus. Nuo kalvų matyti, kad miesto istorinio centro planas yra žiedinis – gatvės spinduliu išdėstytos įvairiomis kryptimis nuo pirminės piliavietės.

2. Lietuvos nacionalinis muziejus (Naujasis arsenalas)

M

www.lnm.lt
Arsenalų g. 1

4. Katedros varpinės bokštas

M

www.bpmuziejus.lt
Katedros a. 1

5. Vilniaus arkikatedra (Šv. vysk. Stanislovo ir šv. Vladislovo arkikatedra bazilika)

www.katedra.lt
Katedros a. 1

Vilniaus katedros požemiai

M

www.bpmuziejus.lt

7. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai

M

www.valdovurumai.lt
Katedros a. 4

10. Gedimino pilies bokštas ir apžvalgos aikštelė

M

www.lnm.lt
Arsenalų g. 5

11. Senasis arsenalas

M

www.lnm.lt/senasis-arsenas
Arsenalų g. 3

Taikomosios dailės ir dizaino muziejus

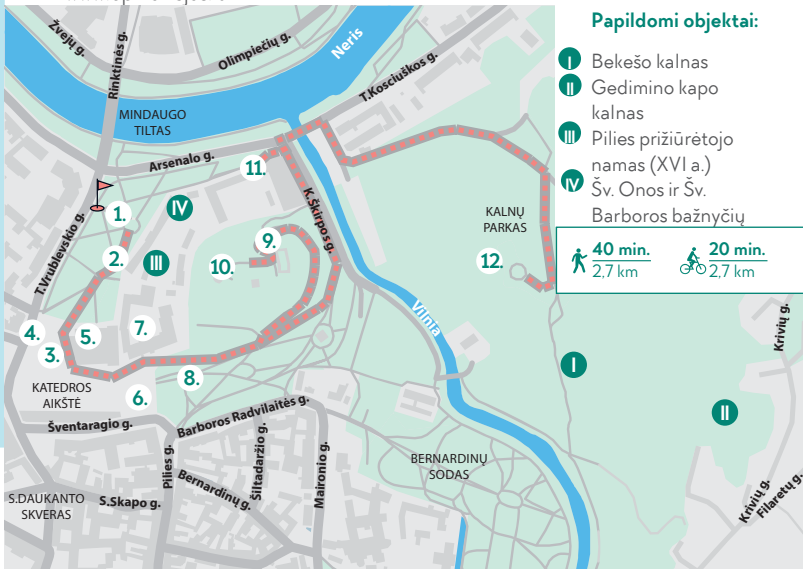
M

www.ldm.lt/tdm
Arsenalų g. 3A

Papildomi objektai:

- I Bekešo kalnas
- II Gedimino kapo kalnas
- III Pilies prižiūrėtojo namas (XVI a.)
- IV Šv. Onos ir Šv. Barbaros bažnyčių

40 min. / 2,7 km
 20 min. / 2,7 km

Pėsčiomis po daugiakultūrį Senamiestį

Keliaukite šiuo maršrutu ir pažinkite Vilnių kaip skirtingų tautų, kultūrų, architektūros stilių ir religijų sąveikos lauką. Pamatykite, kaip Vilnius perėmė europinės kultūros vertybes ir kaip stipriai veikė didelės Rytų Europos dalies kultūros ir architektūros raidą. Vaikščiodami siauromis gatvelėmis ir aikštėmis, prisilieskite ne tik prie lietuvių, bet ir miesto įvairių formavusių ir tebeformuojančių lenkų, žydų, rusų ir kitų tautų istorinio palikimo.

Pažintį su daugiakultūriu Vilniaus senamiėsčiu pradėkite nuo vėlyvosios gotikos perlo – **Bernardinų istorinio-architek-tūrinio ansamblio (1)** (Bernardinų bažnyčios, Šv. Onos bažnyčios bei Bernardinų vienuolyno). XVI a. pradžios Vilniaus panoramoje Bernardinų ansamblis su Šv. Onos bažnyčia išsiskyrė puošnumu. Tai yra geriausiai išlikęs gotikos paminklas Vilniaus senamiestyje.

Apsilankę Bernardinų ansamblyje, galėsite pasigrožėti Bernardinų bažnyčios apside (XV a.) ir gotikiniu pietrytiniu bokšteliu (varpine), susipažinti su vienuolyno kūrimosi istorija. Bernardinų ansamblyje vyksta ir ekskursijos, kurių metu kviečiama aplankyti Bernardinų bažnyčią, pasivaikščioti po atnaujintas

senojo ansamblio vietas, vienuolyno koridorius, nusileisti į bažnyčios požemius ir gynybinių bokštelių sraigtiniais laiptais pakilti į palėpę.

Netoli Bernardinų ansamblio plyti **Bernardinų sodas (2)**. Istorikų teigimu, didžiojoje šios teritorijos dalyje nuo XV a. pabaigos buvo bernardinų vienuoliams priklausęs sodas. Dabar parke atkurta autentiška XIX a. aplinka pagal dailininko Vladislavo Štrauso projektą. Parke galima apžiūrėti atkurtus senuosius parko objektus – alpinariumą, tvenkinį, centrinę aikštę.

Apžiūrėję Bernardinų ansamblį ir parką, aplankykite XVII a. pradžioje baigtą statytį **Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčią (3)**. Greta jos išvysite renesansinių pastatų

Bernardinų ansamblis

ansamblį, kuriame dera ir gotika bei barokas. Šis architektūrinis ansamblis atspindi vienuolynų ir bažnyčių fundacijos tradiciją Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje – jo statybą rėmė LDK kancleris Leonas Sapiega. Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia tapo Sapiegu giminės mauzoliejumi. Bažnyčioje ir atskiruose buvusio Bernardinų vienuolyno pastatuose veikia Bažnytinio paveldo muziejus.

Toliau Šv. Mykolo gatve leiskitės į Pilies gatvę. Joje stabelkite prie gyvenamojo namo, pažymėto **12-uoju numeriu (4)**. Šis namas laikomas vienu sudėtingiausių ir brandžiausių XVI a. Vilniaus gotikos gyvenamųjų pastatų.

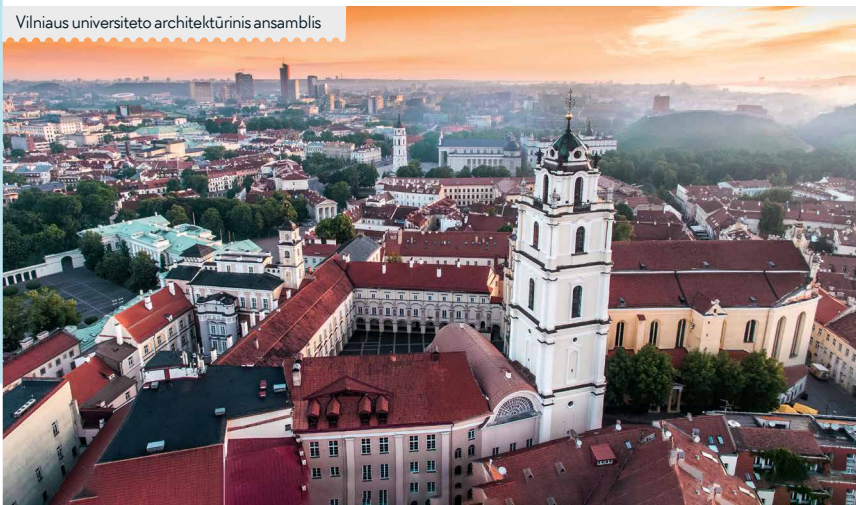
Iš Pilies gatvės pasukę į Skapo gatvę, atsidursite Universiteto gatvėje. Šiek tiek kairiau prieš akis atsivers **Lietuvos Respublikos Prezidento rūmai (5)** – geriausias vėlyvojo klasicizmo (XVIII a. pab. – XIX a. pr.), vadinamojo ampyro, stiliaus pavyzdys mieste. LDK laikais čia gyveno Vilniaus vyskupai. Prezidento rūmų ansamblyje veikia moderniai įrengtas Valstybės pažinimo centras (įėjimas iš Totorių g.).

Būtinai aplankykite šalia Prezidento rūmų esantį **Vilniaus universitetą (6)**. Tai unikali Vilniaus erdvė, susiformavusi per išstisus šimtmečius, išsiskirianti daugybe architektūrinių stilių ir šiuolaikinių meno kūrinių. 1579 m. Jėzuitų ordino iniciatyva įsteigtas Vilniaus universitetas buvo mokslo ir kultūros židinys visoje Rytų Europoje ir tapo kontrreformacijos pergalės garantu Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. Universitete mokėsi nemažai garsių mokslininkų, rašytojų, visuomenės veikėjų iš daugelio Europos šalių.

Universitete vyksta ekskursijos, siūloma pakilti ir į **Šv. Jonų bažnyčios varpinę (7)**, iš kurios atsiveria nuostabi Vilniaus senamiesčio panorama. Ši varpinė Vilniaus universiteto pastatų komplekse yra aukščiausia Senamiesčio vertikale. XV a. pradžioje iškilusi Šv. Jonų bažnyčia buvo pirmoji parapiinė bažnyčia, pastatyta prie tuo metu pagrindinės miesto aikštės (dabartinės Rotušės). Žvelgdami į ją, pamatysite gotikos ir klasicizmo stilių ženklų, tačiau skambiausia nata čia groja barokas.

Unikaliam Vilniaus universiteto pas-

Vilniaus universiteto architektūrinis ansamblis

Rotušės aikštė

tatų ansamblį priklauso ir **Vilniaus alumnatas (8)**. Ši XVI a. antrojoje pusėje Romos popiežiaus įsteigta dvasinė seminarija – katalikybės įtakos skverbties į Rytų Europą forpostas. Alumnatas mena renesanso dvasią, atveria manierizmo erdves. Ansamblį sudaro uždaras ir pusiau uždaras kiemai. Iš pastarojo atsiveria vaizdas į Prezidento rūmų kiemą. Baigę pažintį su Vilniaus alumnatu pakilkite į Dominikonų gatvę. Šioje bažnyčių ir didikų gatvėje stovi **Pociejų rūmai (9)**. Pažvelgę į XVII a. pradėtą ir tik XIX a. baigtą statyti rūmų fasadus, išvysite ankstyvojo baroko spalvinius bruožus, raitelių bareljefus ir dviaukštę arkų galeriją. Toliau keliaukite į senąjį istorinį žydų kvartalą – iš Dominikonų gatvės pasukite į Stiklių gatvę ir judėkite **Žydų gatvės ir Gaono paminklo (10)** link. Žydų išminčiaus Elijo Ben Saliamono Zalmano, labiau žinomo kaip Vilniaus Gaonas, dėka Vilnius tapo dvasiniu žydų centru ir įgijo ypatingą reikšmę ne tik Europos, bet ir viso pasaulio žydų gyvenime. Grįžkite į Stiklių gatvę ir eikite ja iki galo, kol pasieksite **Rotušės aikštę ir Pirklių gildijos pastatų kompleksą (11)**. Ro-

tušės aikštė – tai pagrindinis radialinio plano mazgas. Ši viduramžiais suformuota gatvių tinklo sistema išliko iki mūsų dienų. Stovėdami aikštėje, pasigrožėkite klasikiniu Rotušės fasadu ir Pirklių gildijos pastatais, menančiais XV a. pradžią. Tai puikūs, laiko nesunaikinti Vilniaus gotikos ir renesanso stilių pavyzdžiai. Stovint Rotušės aikštėje sunku nepastebėti ankstyvojo baroko (XVII a.) statinio – **Šv. Kazimiero bažnyčios (12)**, kuri pradėta statyti 1604 m. Šios bažnyčios kupolas – viena įspūdingiausių miesto panoramos dominančių, matoma ne tik nuo aukštumų, bet ir iš daugelio gatvių perspektyvos. Šiandieninei Lietuvai Šv. Kazimiero bažnyčia yra itin svarbi dėl ankstyvos baroko raiškos ir šventojo karaliaučio Kazimiero kulto. Toliau eikite Didžiąja gatve Aušros Vartų gatvės link. Stabtelkite prie **Aušros Vartų g. 8 (13)**. Tai vienintelis Vilniaus senamiestyje išlikęs gotikinio plano ūkinės paskirties pastatas, kuriam būdingi renesansinės puošybos (sgrafito) elementai. Manoma, kad XV–XVI a. čia buvo pirklių ūkiniai pastatai (sandėliai). Dar šiek tiek paėję Aušros Vartų gatve,

susipažinkite su „Šventuoju Vilniaus trikampiū“: susijungusios bendra siena ar atskirusios vos per vieną gatvę stovi trys krikščioniškų konfesijų šventovės. Pirmą – **Švč. Trejybės bažnyčia ir Bazilijonų vienuolynas (14)** – priklauso unitams. Bažnyčios vietoje XIV a. stovėjo medinė stačiatikių cerkvė ir tik XVI a. išliko dabartinė mūrinė bažnyčia. Bazilijonų vienuolyno vartai yra vienas gražiausių ir didžiausių vėlyvojo baroko statinių. Antra – **Šv. Dvasios cerkvė ir stačiatikių vienuolynas (15)** – yra Rytų ir Vakarų kultūrų sankirtos Vilniuje pavyzdys (XVI a. pab.). XVIII a. antrojoje pusėje sukurta vėlyvojo baroko stiliaus interjeras išliko iki šiol. Tai vienintelis vienuolynas Vilniuje, veikiantis be pertrūkio nuo pat įkūrimo.

Ir trečia – ankstyvojo baroko (XVII a. pr.) **Šv. Teresės bažnyčia ir basijų karmelitų vienuolynas (16)** – mena Romos architektūrą. Ji panaši į karmelitų bažnyčias *S. Maria della Scala* ir *S. Maria della Vittoria* Romoje. Vėlyvojo baroko vidaus freskos – bene didžiausias XVIII a. antrosios pusės sieninės tapybos pavyzdys Vilniuje.

Maršrutą užbaikite prie dar vieno Vilniaus simbolio, šventos vietos trims konfesijoms, pilgrimų traukos centro – **Aušros (Medininkų) vartų fragmento ir jiems priklausančios koplyčios (17)**. Tai vieninteliai išlikę Vilniaus gynybinės sienos vartai, turintys renesansinę išvaizdą. Pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose jie paminėti XVI a. pradžioje. Apie gynybinę Aušros (Medininkų) vartų funkciją primena išorinėje vartų pusėje iki šiol gerai matomos šaudymo angos.

XVII a. prie šių vartų buvo pastatyta medinė koplyčia, kuri dabartinę klasicistinę išvaizdą įgavo XIX a. po rekonstrukcijos.

Aušros vartai

Koplyčioje galima pamatyti XVII a. nutapytą Gailestingumo Motinos paveikslą. Tai – vienas žymiausių renesanso tapybos kūrinių Lietuvoje.

1. Bernardinų istorinis–architektūrinis ansamblis

www.bernardinuansamblis.lt
Maironio g. 10–2

Šv. Onos bažnyčia

www.onosbaznycia.lt
Maironio g. 8

Bernardinų (Šv. Pranciškaus Asyžiečio) bažnyčia

www.bernardinuparapija.lt
Maironio g. 10

2. Bernardinų sodas

www.vilniusparkai.lt
B. Radvilaitės g. 8A

3. Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia

www.bpmuziejus.lt
Šv. Mykolo g. 9

5. Lietuvos Respublikos Prezidento rūmai

www.lrp.lt/prezidento-rumai
S. Daukanto a. 3

6. Vilniaus universiteto architektūrinis ansamblis

www.muzejus.vu.lt
Universiteto g. 5

7. Šv. Jonų (Šv. Jono Kriekštytojo ir šv. Jono apaštalo ir evangelisto) bažnyčios varpinė

www.muzejus.vu.lt
Šv. Jono g. 12

12. Šv. Kazimiero bažnyčia

www.kazimiero.lt
Didžioji g. 34

15. Šv. Dvasios cerkvė

Aušros Vartų g. 10

16. Šv. Teresės bažnyčia

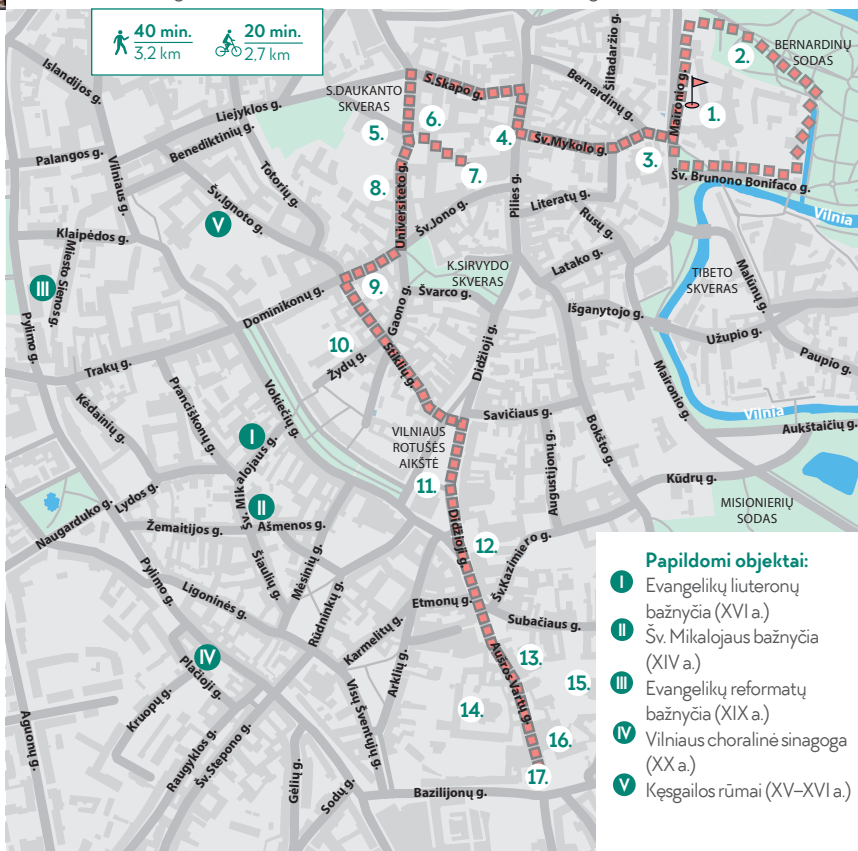

ir

17. Aušros vartų (Švč. Mergelės Marijos, Cailestingumo Motinos) koplyčia

www.ausrosvartai.lt
Aušros Vartų g. 14

Pažintis su Užupiu ir jo apylinkėmis

Užupis – seniausias Vilniaus priemiestis. Jis išlaikė į senąjį miestą panašų gatvių planą, architektūrą ir jos išsidėstymą. Vilniaus istorinis centras tarsi įsilieja ir prasižėsia šio priemiesčio gatvėse, skveruose ir kiemuose. Keliaudami šiuo maršrutu, pažinkite tiek senąjį Užupį su istoriniais pastatais, tiek naująjį jo įvaizdį, kurį formuoja čia gyvenantys žmonės. Dabartinė Užupio respublika yra įdomus bendruomenės kūrimosi, meninės raiškos ir jos santykio su miestu pavyzdys.

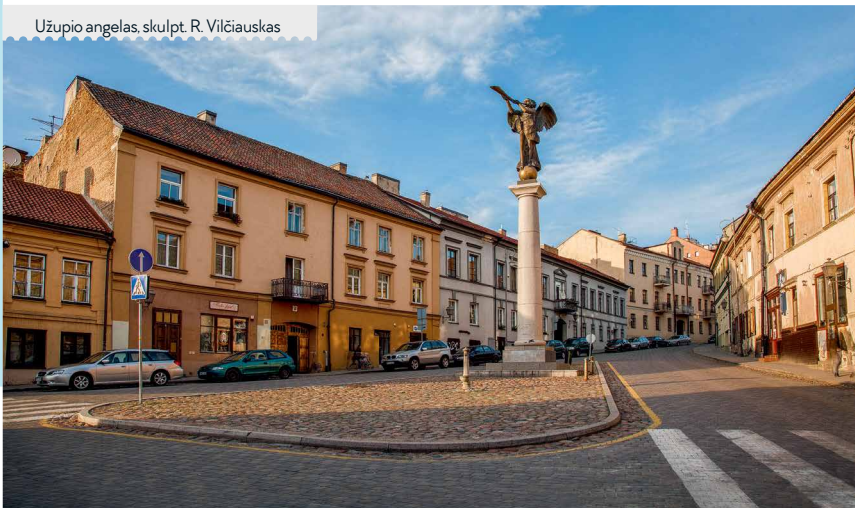
Pažintį su Užupiu ir jo apylinkėmis pradėkite nuo Maironio gatvėje esančios **Skaisčiausiosios Dievo Motinos cerkvės (1)**. Tai seniausi išlikę Vilniaus stačiatikių maldos namai, pastatyti XIV a. pradžioje stačiatikių rusėnų apgyvendintame rajone prie Vilnelės upės. Cerkvės architektūros stilius – gotikinis. Jis liudija Lietuvos Didžiąjai Kunigaikštystei būdingą reiškinį – dviejų Europos kultūrų sankirtą. Tiesa, dabartinis pastato vaizdas ir tūriai yra vėlyvi, siekiantys XIX a. antrąją pusę, kai cerkvė buvo rekonstruota gruzinišku stiliumi.

Nuo cerkvės eikite tilto link – pamatysite **Užupio ženklą (2)**. Jis skelbia,

jog tuoj įžengsite į Užupio respubliką. Nuo pat formavimosi pradžios iki dabar Užupis yra tarsi atskiras miesto „organizmas“ – gamtinės ribos, Vilnelės vaga, išlaikė sąlyginį šio rajono uždaramą. Iš pradžių šiame priemiestyje kūrėsi amatininkai, pirkliai ir vargingesni miesto gyventojai, o vėliau jį pamėgo menininkai, kurie ilgainiui rajoną pavertė atskira „republika“. 1997 m. jį gavo Užupio respublikos vardą.

Perėję tiltą, eikite tiesiai Užupio gatve ir, pasukę į Malūnų gatvę, stabtelėkite prie 3-juoju numeriu pažymėto pastato. Jame nuo XV a. pabaigos veikė **neklauzūrinių bernardinų vienuolynas (3)** (Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasi-

Užupio angelas, skulpt. R. Vilčiauskas

Vilniaus gynybinės sienos bastėja

dėjimo bernardinų (kolečių) vienuolynas). Tai buvo pirmasis moterų vienuolynas Lietuvoje. Nors jo istorija siekia XV a., dabartiniai vienuolyno pastatai statyti tik XVIII a. pabaigoje.

Toliau žingsniuokite palei Vilnelę, apeikite Vilniaus dailės akademijos pastatą ir įsukite į pėsčiųjų taką, vadinamą Jono Meko skersvėju. Eidami šiuo taku pakilkite laipteliais į Užupio gatvę. Priešais pamatysite vartus, vedančius į nedidelę **Šv. apaštalo Baltramiejaus bažnyčią (4)** – vieną svarbiausių Užupio priemiesčio istorinių paminklų.

Bažnyčia yra vėlyvojo klasicizmo, o jos fasade pristatytas bokštelis – istorizmo stiliaus. Dabar šie maldos namai perduoti Vilniaus baltarusių katalikų bendruomenei.

Išėję pro bažnyčios vartus, pasukite į dešinę ir keliaukite Polocko gatve iki reikšmingo Užupio istorinio paveldo objekto – **Bernardinų kapinių (5)**. Šias XIX a. pradžioje įsteigtas kapines administruoja Bernardinų vienuolynas.

Pasivaikščiokite kapinių teritorijoje ir apžvelkite žymių Vilniaus žmonių kapus, Po-

locko, o paskui Užupio gatve grįžkite iki aikštės, kurioje stovi **Užupio angelas (6)**. Ši skulptoriaus Romo Vilčiausko ir architekto Algirdo Umbraso sukurta skulptūra, aikštėje iškilusi 2001 m., yra neatsiejamas Užupio simbolis.

Įsiamžinę prie skulptūros, pasukite į Paupio gatvę. Ant vienos iš jos sienų išvysite specialias lentas, ant kurių skirtingomis pasaulio kalbomis – lietuvių, lenkų, rusų, anglų, prancūzų, vokiečių, arabų, estų ir kt. – lazeriu išraižyta **Užupio respublikos konstitucija (7)**, net 41 jos punktas. Tiek šios konstitucijos lentos su delno atvaizdu, tiek angelo skulptūra simbolizuoja Užupio atvirumą, tolerantiškumą ir laisvės dvasią, be kurios šis rajonas neįsivaizduojamas. Keliaudami Paupio gatve, prieisite Užupio pakraštyje plytintį Kūdrų parką, kuris yra miestiečių mėgstama pasivaikščiavimo vieta.

Nuo Kūdrų parko maršrutą tęskite kirsdami Maironio gatvę ir pakildami ant **Vilniaus gynybinės sienos bastėjos (8)**. Tai originalios konstrukcijos gynybinės architektūros statinys, neretai vadinamas

„barbakanu“. Šis statinys smarkiai nukentėjo per XVII a. vidurio karus su Maskva. Antrojo pasaulinio karo metu čia buvo įkurta vokiečių kariuomenės slėptuvė. Bastėją sudaro bokštas, įrengtas miesto gynybinėje sienoje, požeminis patrankų patalpos ir jas jungiantis koridorius, virstantis 48 m ilgio tuneliu. Bastėjoje veikia muziejus, kuriame galite susipažinti su statinio ir visos Vilniaus gynybinės sienos istorija, to meto ginkluote. Nuo Vilniaus gynybinės sienos atsiveria įspūdingas vaizdas į apačioje plytintį Užupį.

Pasigrožėję kraštovaizdžiu, maršrutą pratęskite Subačiaus gatve keliaudami iki barokinės **Misionierių (Viešpaties Dan-gun Žengimo) bažnyčios (9)**, šalia kurios stovi ir išlikę buvusio Vilniaus misionierių vienuolyno pastatai. Misionierių bažnyčia prie vienuolyno pradėta statyti XVII a. pabaigoje, o baigta XVIII a. pradžioje. Maršrutą po seniausią Vilniaus priemiestį ir jo apylinkes baikite **Subačiaus apžvalgos aikštelėje (10)**, nuo kurios atsiveria vaizdinga Vilniaus senamiesčio panorama. Ją galite pamatyti pro specialiai įrengtus žiūronus.

1. Skaisčiausiosios Dievo Motinos

cerkvė

Maironio g. 14

4. Šv. apaštalo Baltramiejaus bažnyčia

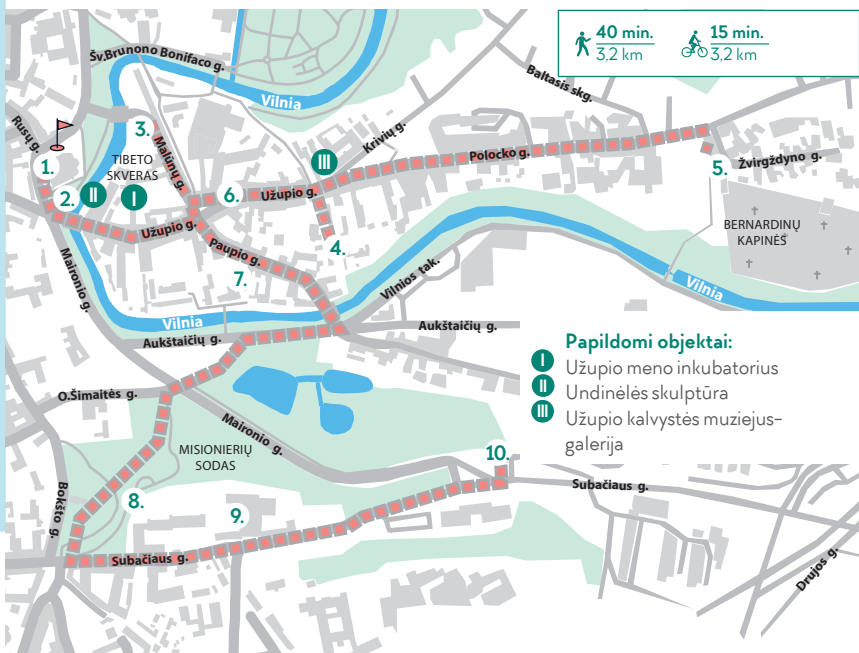
Užupio g. 17A

8. Vilniaus gynybinės sienos bastėja

www.lnm.lt

Bokšto g. 20 / Subačiaus g. 18

40 min.
3,2 km

15 min.
3,2 km

Papildomi objektai:

- I Užupio meno inkubatorius
- II Undinėlės skulptūra
- III Užupio kalvystės muziejus-galerija

Už pilių gynybinės sienos

Keliaudami šiuo maršrutu susipažinkite su Vilniaus istorinio centro priemiesčiais, kurie driekėsi į vakarus ir pietvakarius nuo buvusios Aukštutinės pilies gynybinės sienos – dabartinio Gedimino prospekto, Vilniaus ir J. Basanavičiaus gatvių kryptimis. Susipažinkite su spartaus urbanizavimo laikotarpiu iškilusiais pastatais.

Iki XIX a. priemiesčiai buvo skirtas rezidencijoms, vienuolijoms ir jų ūkinei infrastruktūrai, palei upę stovėjo Vilniaus pirklių sandėliai ir keli mediniai gyvenamieji pastatai. Tačiau jau XIX a. pradžioje ši teritorija ėmė keistis, kadangi buvo pradėtas formuoti naujas miesto centras su pagrindine Gedimino prospekto ašimi.

Per kelis šimtmečius viena iš seniausių Vilniaus užmiesčio vietovių iš neapgyvendinto tuščio lauko tapo priemiesčiu, vėliau miesto pakraščiu, o dabar – ir centru. Keliaudami pamatysite XIX–XX a. iškilusius objektus, kurie atspindi spartų miesto urbanizacijos procesą ir jo įtaką miesto erdvėms.

Kelionę pradėkite priešais Vilniaus katedrą esančiame **Odminių skvere (1)**. Ilgą laiką skvero teritorija buvo senosios Vilniaus miesto užribis – vieta už gynybinės sienos. Netoli skvero, dabartinės Liejyklos gatvės teritorijoje, XIX a. veikė varpų liejykla, o dabartinės Odminių gatvės teritorijoje – odininkų dirbtuvės, davusios pradžią ir skvero pavadinimui.

Apsidairę skvere, pasukite į Gedimino prospektą. Priešais pamatysite 3-uoju numeriu pažymėtą pastatą – **Lietuvos mokslų akademiją (buv. Rusijos valtyninio banko rūmai) (2)**, kuri iškilo XX a. pradžioje. Šių rūmų fasade dera neoklasicizmo ir ankstyvojo modernizmo architektūros formos.

Paėję kelis metrus Gedimino prospektu, kitoje jo pusėje išvysite **Lietuvos banko rūmus (buv. Vilniaus žemės bankas) (3)**. Dabartinio banko vieta XIX a. pabaigoje buvo beveik pustuštė, joje stovėjo vos keli mediniai namukai. Būtent čia buvo nutarta statyti Žemės banką. XIX a. pabaigoje užbaigti rūmai buvo pirmieji Vilniuje, statyti specialiai bankui. Pastatas yra puikus istorizmo su neorenesansinėmis ir neoklasicistinėmis detalėmis pavyzdys. Šalia statytame pirklio name Gedimino pr. ir Totorių g. sankirtoje dabar veikia Lietuvos banko Pinigų muziejus.

Nuo Lietuvos banko rūmų leiskitės į K. Sirvydo gatvę, čia pamatysite **Šv. Jurgio bažnyčią (4)**, kuri yra buvusio karmelitų vienuolyno statinių ansamblio dalis. XVI a. pradžioje pastatyta pirmoji bažnyčia buvo gotikinė, vienanavė, tačiau XVIII a. viduryje gaisras sunaikino pastatą, liko tik sienų dalys. Vėliau Naugarduko vaivados Jurgio Radvilos iniciatyva beveik iš naujo pastatyta vėlyvojo baroko stiliaus bažnyčia.

Šalia bažnyčios pamatysite 6-uoju numeriu pažymėtą **Lietuvos rašytojų sąjungos rūmų (buv. Oginskių rūmai) pastatą (5)**. XIX a. pabaigoje pirklys Eduardas Voinickis pastatė dviejų aukštų pastatą. Vėliau jis dar kelis kartus buvo perprojektuotas ir renovuotas. XX a. rūmų interjere buvo atkurti krosnių lipdiniai, lubų reljefai,

Šv. Kotrynos bažnyčia

medienos klojiniai ir drožiniai, kalvystės meno detalės. Tai vienas gražiausių neobaroko stiliaus interjerų sostinėje. Galite užsukti į pastato vidų.

Išėję iš rūmų pažvelkite į dešinę – pamatysite **Lietuvos centrinio pašto rūmų (buv. A. Sniadeckio namas) (6)** galinį fasadą. Apeikite pastatą ir užsukite į jo vidų. Šis 1886 m. iškilęs pastatas yra vienas geriausių Vilniaus istorizmo pavyzdžių, tačiau juntama ir renesansinių rūmų įtaka – platus profiliuotas karnizas, baliustrados, atikas. Kelionę tęskite Gedimino prospektu. Pasigrožėkite kitoje prospekto pusėje stovinčiais **banko rūmais (buv. Lenkijos pašto taupomosios kasos rūmai) (7)**. Jie pradėti statyti XX a. pirmojoje pusėje. Šis vientiso tūrio, elegantiškų proporcijų monumentalus pastatas yra vienas geriausių konstruktyvizmo pavyzdžių Vilniuje.

Eidami prospektu, pakelkite akis į 18-uju numeriu pažymėtą **prekybos centrą (8)**. Tarpukariu šiame modernistinės architektūros pastate buvo Jablkovskių prekybos namai. Kelionę

tęskite Vilniaus gatve. Sankryžoje su Islandijos gatve, kairėje pusėje, pamatysite **Radvilų rūmus (9)**.

Šie rūmai, priklausę Jonušui Radvilai, yra brandžiausias XVII a. pradžios rūmų architektūros pavyzdys. Karo su Maskva metu pastatas buvo nusiaubtas, vėliau beveik nugriautas, o XVIII a. patyrė gaisrą. 1983 m. buvo atstatytas vienas iš penkių rūmams priklausiusių triaukščių paviljonų. Dabar jame veikia Radvilų rūmų muziejus.

Vilniaus gatve keliaukite toliau – iki **Šv. Kotrynos bažnyčios (10)**. XVII a. pradžioje pradėta statyti bažnyčia dabartinį vaizdą įgavo tik po XVIII a. viduryje vykusios rekonstrukcijos. Bažnyčia sujungta su buvusio Benediktinių vienuolyno kompleksu. Pastaruju metu bažnyčioje vyksta įvairūs koncertai. Nuo Šv. Kotrynos bažnyčios keliaukite Klaipėdos gatve iki **Reformatų skvero (11)**. Šio skvero istorija siekia XVII a., kai LDK kunigaikščio Vladislavo Vazos įsakymu evangelikai reformatai buvo ištremti už Vilniaus miesto gynybinės sienos. Čia jie įkūrė savo

kapinės (dabartinio skvero teritorija) ir pasistatė medinę bažnyčią. XIX a. bažnyčia buvo nugriauta ir pastatyta nauja – mūrinė, kuri išliko iki šiol.

Pylimo gatve eidami Trakų gatvės link namo nišoje (Trakų g. 2 / Pylimo g. 24) pamatysite skulptoriaus Stanislovo Kuzmos skulptūrą „Miesto vartų sargybinis“. Ji mena čia buvus vienus iš devynerių Vilnių supusios gynybinės sienos vartų, vadinamuosius **Trakų vartus (12)**.

Su kitais maršruto objektais susipažinsite pakilę J. Basanavičiaus gatve į kalną. Dešinėje pusėje išvysite **Lietuvos rusų dramos teatrą (buv. Lenkų**

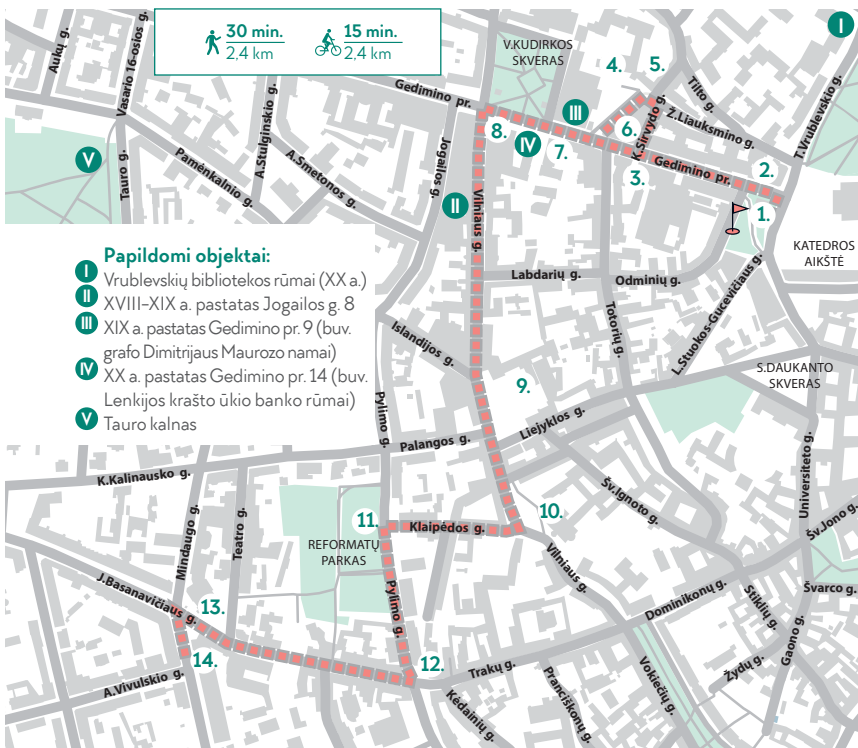
teatras) (13). Istorinio eklektizmo ir *art nouveau* stiliams priskiriamas pastatas baigtas statyti XX a. pradžioje. Kitoje J. Basanavičiaus gatvės pusėje apžiūrėkite paskutinį maršruto objektą – 1903 m. ant vienos aukščiausių šalia Senamiesčio esančių kalvų pastatytą neoklasicizmo stiliaus septynių aukštų **Lietuvos geležinkelių administracinį pastatą (buv. Polesės geležinkelio rūmai) (14)**.

9. Radvilų rūmų muziejus

www.ldm.lt/rmm

Vilniaus g. 24

Renginiai

Kasmet kovo pirmosiomis dienomis Vilniaus senamiesčio gatves užlieja šurmuliuojanti **Kaziuko mugė** (rengiama paskutinį savaitgalį prieš šv. Kazimiero dieną). Tai gausiausias tautodailininkų ir liaudies meistrų sambūris. Ši šventė turi šimtmečių tradicijas, kiekvieną kartą pristatomi rankų darbo gaminiai, galima susipažinti su kryždirbyste. Šventė kasmet pritraukia tūkstančius lankytojų. Kaziuko mugės ištakos siekia XVII a. pradžią.

Birželio viduryje Lietuvos sostinę, o ypač istorinį centrą, užvaldo vienos nakties festivalis „**Kultūros naktis**“. Jo metu aikštes, gatves, parkus ir netikėčiausias erdves užpildo įvairiausių meno rūšių projektai – muzika, šokis, teatras, kinas, fotografija, šiuolaikinės instaliacijos ir kt.

Pirmąjį rugsėjo savaitgalį vyksta **Sostinės dienos** – vienas masiškiausių kul-

tūros festivalių mieste. Tai įvairių žanrų aukšto meninio lygio renginiai, patenkinantys visapusiskus miesto gyventojų bei svečių poreikius ir sutraukiantys itin gausią auditoriją. Festivalio renginiai vyksta didžiausiose atvirose Vilniaus miesto erdvėse: Katedros aikštėje, Gedimino prospekte, Vingio parke ir kt..

Per laukiamiausių žiemos šventę – **Kalėdas** – sostinės širdis – Katedros aikštė – kvepia meduoliais ir užburia šventine atmosfera. Čia, apglėbęs miesto Kalėdų eglę, į linksmybių sukūrį kviečia pasinerti kalėdinis miestas, kur kiekvienas suras dovanų ir atras netikėtų skonių.

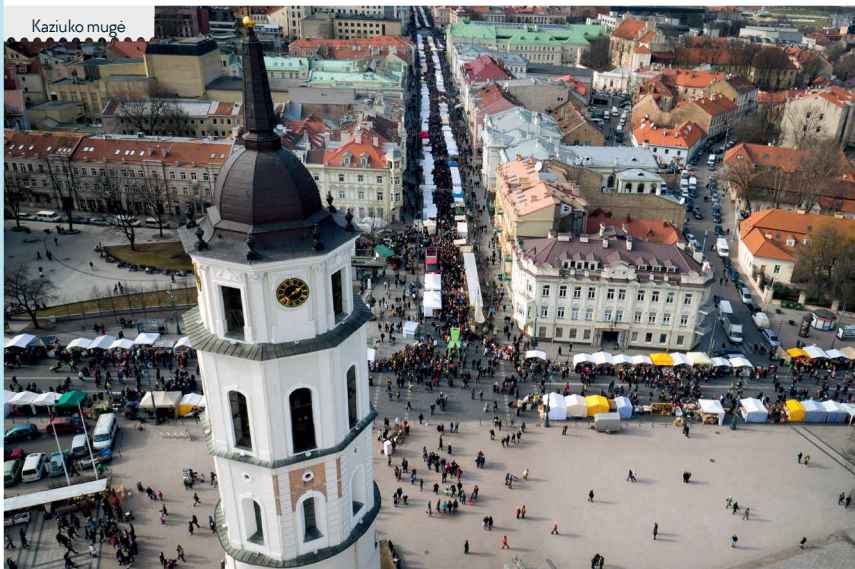

3D virtuali projekcija
po Valdovų rūmus

www.vilnius-tourism.lt
www.vilnius-events.lt

Kaziuko mugė

Kuršių nerija – auksinė Baltijos jūros gija

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Kuršių nerija
Įrašyta į Pasaulio paveldo
sąrašą 2000 m.

Naglių gamtinio rezervato pažintinis takas

Kuršių nerija – jūros bangų suneštas, vėjų supustytas ir žmonių kruopščiu darbu išsaugotas smėlio kopų pusiasalis. Jis tęsiasi 98 km per dvi valstybes – Lietuvą ir Rusiją (Kaliningrado sritis) – bei skiria Kuršių marias nuo Baltijos jūros.

Svarbiausias gamtinis Kuršių nerijos akcentas – vėjo pustomos kopos, kurių smėlis per ilgus metus pasiglemžė ne vieną žvejų kaimą ir kurių dalis yra apaugusi šimtametėmis eglėmis ir pušimis – vadinamąja Kuršių nerijos sengire. Išlikusiose unikaliuose žvejų gyvenvietėse šiuo metu galima susipažinti su svarbiais Kuršių nerijos kultūrinio kraštovaizdžio elementais, pavyzdžiui, burinėmis valtėmis ir vėtrungėmis, kurios reprezentuoja vietos gyventojų socialines-kultūrinės tradicijas, aplinkos pokyčius ir jos evoliuciją. 2000 m. Kuršių nerija buvo įtraukta į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą.

Kuršių nerija: nuo Smiltynės iki Nidos

Pažintinę kelionę pradėkite Smiltynėje užsukdami į pajūrį. Keliaudami prie jūros, turėsite įveikti nedidelę kopą – **apsauginį pajūrio kopagūbrį (1)**, pasižymintį unikalia istorija. Si kopą pradėta

formuoti prieš daugiau nei 200 metų. Žmonės iš šakų formavo tvoreles, sodino smėliamėgius augalus, siekdami sudaryti barjerą, kuris sukaupytų iš jūros išmetamą smėlį ir sustabdytų

gyvenviečių užpustymą. Taip buvo suformuotas net 100 km ilgio apsauginis kopagūbris, kurio nuolatinė priežiūra – vienas didžiausių dabartinės bendruomenės rūpesčių.

Toliau pakeliui į Nidą galite aplankyti Juodkrantę, Pervalką ir Preilą. Pirmiausia užsukite į **Juodkrantės senųjų vilų kvartalą (2)**, kuriame iki šiol stovi XIX a. – XX a. pradžioje statyti jaukūs kurortiniai pastatai, anksčiau naudoti kaip viešbučiai, vasaros vilos ir pensionai.

Pasivaikščioję po kvartalą, pakilkite į pačiame Juodkrantės centre esantį **Raganų kalną (3)**, o vėliau užsukite į didžiausią ir seniausią **pilkųjų garnių ir didžiųjų kormoranų koloniją (4)** Lietuvoje. Joje kasmet peri kelios dešimtys pilkųjų garnių ir keli tūkstančiai didžiųjų kormoranų porų. Tai viena didžiausių

kormoranų kolonijų visoje Europoje. Vykdami Pervalkos link, užsukite į **Naglių gamtinio rezervato pažintinį taką (5)**. Rezervate saugomas unikalus kraštovaizdis su pilkosiomis („mirusiomis“) kopomis, pajūrio ir pamaro palve, retais augalais ir gyvūnais, 4 užpustytų kaimų ir 2 senų kapinaičių vietomis. Palyginti su kitomis Kuršių nerijos vietomis, Naglių gamtiniame rezervate plytinčios kopos yra beveik nepaliestos žmogaus veiklos, vertingos savo pirmapradiškumu.

Netoli Preilos yra **Vecekrugo kopa (6)** – aukščiausia Kuršių nerijos kopa (672 m), apželdinta mažaūgėmis kalninėmis pušimis. Nuo jos atsiveria įspūdinga Kuršių nerijos miškų, marių ir jūros panorama su nedideliais gyvenviečių – Nidos ir Preilos – tarpais.

Maršrutą užbaikite didžiausioje Kuršių nerijos gyvenvietėje – Nidoje. Keliaudami Parnidžio pažintiniu taku, užkopkite ant **Parnidžio kopos (7)**, kurios pavadinimas, kilo nuo frazės „perėjusi Nidą“, kadangi ši vėjo pustoma kopa net kelis kartus „perkeliavo“ Nidos gyvenvietę. Šiuo metu ant jos įrengta apžvalgos aikštelė su saulės laikrodžiu. Nuo jos apžvelkite Parnidžio kraštovaizdžio draustinį ir Grobšto gamtinį rezervatą su baltųjų kopų vaizdais. Nuo šios kopos matyti net Rusijos dalyje plytintys smėlynai.

Nusileidę nuo kopos, užsukite į **urbanistiniu draustiniu paskelbtą Nidos senamiestį (8)**. Pasivaikščiokite Naglių ir Lotmiškio gatvėmis, kuriose išlikę kultūrinę vertę turintys pastatai, statyti XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje. Dauguma jų rekonstruoti arba perstatyti XX a. 3–4 dešimtmečiuose.

 3 val. 35 min.
61 km

 50 min.
48 km

Nida

Nida: nuo žvejų kaimo iki Nidos menininkų kolonijos

Maršrutą po Nidą pradėkite nuo vieno garsiausių gyvenvietės kultūrinių objektų – vokiečių rašytojo, Nobelio premijos laureato Thomo Manno (1875–1955) namo, kuriame veikia **Thomo Manno kultūros centras ir muziejus (1)**. Šiame name rašytojas su šeima praleido dvi vasaras (1930–1932 m.) ir rašė garsųjį keturių dalių romaną „Juozapas ir jo broliai“.

Eidami iš muziejaus Pamario gatve, Nidos senamiesčio link, užsukite į **Kuršių nerijos istorijos muziejų (2)**. Jo ekspozicijose pristatomi Kuršių nerijos gyventojų verslai, žvejybos įrankiai, nuo XVI a. žinomų plokščiadugnių laivų maketai ir nuo 1844 m. žinomas plokščiadugnių valčių atributas – vėtrungės, puošdamosios valčių stiebų viršūnes.

Nepraleiskite progos užsuktį šalia esančią Skruzdynės gatvę, kur susipažinsite su Nidoje kūrusiais menininkais. XIX a. antroje pusėje Nidą atrado rašytojai, dailininkai, joje pradėjo lankytis Karaliaučiaus meno akademijos profesoriai

ir jų mokiniai. Dauguma jų apsidarė 1867 m. įkurtame **Hermano Blodės viešbutyje (3)**. Šiuo metu dalyje pastato veikia Hermano Blodės muziejus, kuriame eksponuojama faktinė medžiaga ir nuotraukos iš viešbučio istorijos.

Tęsdami kelionę toliau, Pamario gatvėje galite pamatyti kitą svarbų objektą – XIX a. pabaigos ir XX a. pradžios **Nidos etnografinės kapinės ir bažnyčią (4)**, iškilusias XIX a. pabaigoje. Kapinės garsėja originaliais antkapiniais paminklais – krikštais. Tai viena iš seniausių antkapinių paminklų formų visoje Lietuvoje. Priešingai nei katalikų kryželiai, krikštai buvo statomi kojūgalyje. Jie buvo pjaunami iš vienos lentos, jų kotas turėjo siekti kapo duobės dugną. Pamario gatvėje užsukite ir į **Gintaro muziejų-galeriją (5)**, kur eksponuojama net 20 metų gabalėlis po gabalėlio kruopščiai rinkta Baltijos jūros aukso – gintaro – kolekcija. Greta muziejaus-galerijos yra įsikūrusios dirbtuvės, kur rengiamos ir gintaro apdorojimo pamokėlės.

Nidos žvejo etnografinė sodyba

Keliaudami Naglių gatve prieisite ypatingo dėmesio vertą **Nidos senamiestį (6)**, kuris išlaikė žvejų kaimui būdingą urbanistinę struktūrą ir etninę architektūrą. Ją geriausiai iliustruoja **Nidos žvejo etnografinė sodyba (7)**, kurios pagrindinis pastatas – 1900 m. statytas gyvenamasis namas. Jame įkurta ekspozicija supažindina su Kuršių nerijos žvejų buitimi.

Ypatingą Kuršių nerijos žmonių kultūrinį ir dvasinį palikimą išsaugojo ir naujai įprasmino skulptorius ir savito braižo dailininkas Eduardas Antanas Jonušas. Jo medinės ir varinės skulptūros puošia visą Kuršių neriją. Nidoje galima aplankyti **E. A. Jonušo dirbtuves (8)**, kuriose supažindinama su menininko kūryba ir palikimu.

Keliaudami Taikos gatve ir iš jos pasukę į

E. A. Jonušo gatvę, pamatysite senosios menininkų kolonijos tradicijas tęsiantį Vilniaus dailės akademijos padalinį – **Nidos meno koloniją (9)**, įrengtą moderniamieji pastatų komplekse.

1. Rašytojo Thomo Manno memorialinis muziejus

M

www.neringosmuziejai.lt
Skrudynės g. 17

2. Kuršių nerijos istorijos muziejus

M

www.neringosmuziejai.lt
Pamario g. 53

3. Hermano Blodėns muziejus

M

www.visitneringa.com
Skrudynės g. 2

5. Cintaro muziejus-galerija

M

www.ambergallery.lt
Pamario g. 20

7. Nidos žvejo etnografinė sodyba

M

www.neringosmuziejai.lt
Naglių g. 4

Vila Juodkrantėje

Juodkrantė – žvejų kaimo virsmas į kurortą

Juodkrantėje galite pamatyti didžiausią miško apaugusių parabolinių (iš-
tęstos pasagos pavidalo) kopų masyvą,
kuris iš vakarinės pusės juosia visą
gyvenvietę. Iki Antrojo pasaulinio karo
Juodkrantė garsėjo įspūdingu miško
parku. Dabar buvusio parko grožį
kviečia įvertinti dendrologinis takas, o
gamtos garsų pasiklausyti – 3 m aukš-
čio ir 3 m pločio medinė **garsų gaudyk-
klė (1)**, kuri primena didelį megafoną.
Juodkrantės šiaurinėje dalyje įrengtas
1,6 km **dendrologinis takas (2)** – puiki
pažintys su gyvenvietės pradžia. Takas
driekiasi per parabolines kopas, apa-
ugusias **Kuršių nerijos sengire (3)**.
Take įrengta 16 stotelių, kuriose su-
sipažinsite su skirtingomis medžių ir
krūmų rūšimis.

Šiaurinėje gyvenvietės dalyje gintaro
gavybos laikus mena nedidelė ir rami
Cintaro įlanka (4). XIX a. antrojoje
pusėje, gilinant Kuršių marių dugną
laivybai, įlankoje buvo aptikta gintaro,
kuriuo greitai susidomėjo verslininkai.

Kasmet įlankoje rengiama Rudens
lygiadienio šventė.

Iš gamtos prieglobsčio maršrutas veda į
Juodkrantės senųjų vilų kvartalą (5).
Jis pradėjo formuotis XIX–XX a., kai žve-
jų kaimas po truputį virto kurortu. Šis
laikotarpis į Kuršių neriją atnešė madingą
aprangą ir pramogas, o svarbiausia –
naują architektūros stilių. Pradėjo spar-
čiai kilti vilos, vasarnamiai, viešbučiai,
svečių namai. Dalis jų išlikę iki šiol.

Pačiame Juodkrantės centre stūkso
42 m aukščio parabolinė kopa – Jono
kalnas, kurį žmonės dabar vadina **Ra-
ganų kalnu (6)**. Šis kalnas nuo seno
mena čia švęstas Jonines. Burvaltėmis
ir garlaiviais iš Tilžės, Rusnės, Klaipėdos
per Kuršių marias atplaukdavo
chorų dalyviai, muzikantai ir ant kal-
no rengdavo trumpiausios nakties
šventę. Nuo 1979 m. ant kalno veikia
tautodailės skulptūrų parkas su 80
„medinukų“, kurie vaizduoja gerusius
ir blogusius lietuvių legendų, pasakų
ir padavimų personažus.

Garsų gaudyklė

Renginiai

Balandžio 28–30 dienomis Nidoje tradiciškai rengiama **Žiobrinų šventė**. Šventės laikas pasirinktas neatsitiktinai – pavasarį žiobriai iš Baltijos jūros plaukia neršti upėmis aukštyn. Įdomiausia šventės atrakcija – galimybė senoviniu, žvejyšku būdu išsikepti žiobrį.

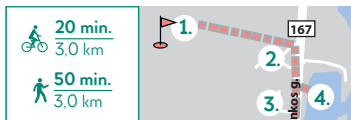
Tradicija **rudens lygiadienį**, rugsėjo 22 d., pasitikti liepsnojančiomis nendrinėmis skulptūromis Gintaro įlankoje Neringoje gyvuoja daugiau nei 10 metų. Jos sukuriamos pavasario lygiadieniui, visą vasarą džugina neringiškius ir kurorto svečius, o rudenį virsta ugnies skulptūromis.

Vaizdai iš
Kuršių nerijos

www.visitneringa.com

Papildomi objektai:

- I Vėtrungių ekspozicija po atviru dangumi
- II Akmens skulptūrų parkas

Kernavės archeologinė vietovė – ten, kur prasidėjo Lietuva

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Kernavės archeologinė vietovė
įrašyta į Pasaulio paveldo
sąrašą 2004 m.

Kernavės piliakalniai

Kernavė – Lietuvos pradžią menanti žemė. Spėjama, kad ji buvo pirmoji pagoniškos Lietuvos sostinė. **Kernavės archeologinė vietovė (Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas)** – išskirtinis archeologijos ir istorijos vertybių kompleksas, kuris į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą buvo įrašytas 2004 m.

Kernavės archeologinė vietovė liudija apie 10 tūkst. m. trukusią Baltijos regiono gyvenviečių raidą: nuo senojo akmens amžiaus pabaigos iki šių dienų. Gyvenviečių struktūra ir čia stūksantys vaizdingi piliakalniai – unikalūs. XIII–XIV a. Kernavė buvo vienas pagrindinių pagoniškos Lietuvos valstybės centrų, tačiau tyrinėjimai atskleidė ir krikščionybės įtaką, kuri labiausiai atsispindi laidojimo tradicijose.

Kelionė po tūkstantmetę Kernavės praeitį

Pažinti autentišką teritoriją pradėkite nuo **Kernavės archeologinės vietovės muziejaus (1)**. Jo fonduose saugoma daugiau nei 25 tūkst. archeologinių radinių, svarbiausios archeologinės vertybės eksponuojamos mu-

ziejaus ekspozicijoje. Joje susipažinsite su Kernavės priešistore ir viduramžiais, archeologinių tyrimų medžiaga. Vėliau ekskursiją tęskite apžiūrėdami archeologinę vietovę gyvai – vaikščiodami po **Valstybinį Kernavės kultūrinį**

rezervatą. Jo 194,4 ha teritorijoje yra net 16 archeologijos ir 3 architektūros paveldo objektai – piliakalniai, senojo miesto vietos, kapinynai, koplyčios ir kt. Nuo muziejaus eidami Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčios link, kairėje pusėje pamatysite pagrindinį įėjimą į rezervatą. Jo pradžią žymi apžvalgos aikštelė, nuo kurios atsiveria įspūdingas vaizdas į Kernavės piliakalnių kompleksą su Pajautos slėniu ir Neries upės vingiu. Piliakalniai XIX a. gavo vardus – Pilies, Aukuro, Mindaugo sosto, Lizdeikos ir Kriveikiškio kalnas. Ekskursiją po piliakalnius pradėkite nuo **Pilies kalno (2)**. Šiame kalne ir su gynybiniu piliakalnių kompleksu besiribojančioje viršutinės terasos dalyje buvo įsikūręs amatininkų kvartalas – įtvirtinta aukštutinio Kernavės miesto dalis. Tuoj pat už Pilies kalno yra **muziejinė ekspozicija po atviru dangumi (3)**. Archeologiniai tyrimai žemutiniame Kernavės mieste, kuris buvo išsidėstęs Pajautos slėnyje, atskleidė viduramžių miesto struktūrą. Nustatyta, kad kiekviename aukštomis tvoromis aptvertame 7–9 arų dydžio kieme stovėjo gyvenamasis namas ir 2–3 ūkiniai pastatai ar dirbtuvės. Rasta gausybė išlikusių organinės kilmės dirbinių iš medžio, tošies, odos ir rago, kurie suteikė neįkainojamos informacijos apie to meto miestelėnų gyvenamąją aplinką, buitį ir amatus. Remiantis šia archeologine medžiaga ekspozicijoje po atviru dangumi atkurtas XIII–XIV a. Kernavės miesto fragmentas – amatininkų (kauladirbio, kalvio ir juvelyro) kiemai. Apžiūrėję ekspoziciją, užlipkite ant centrinio Kernavės piliakalnio – **Auku-**

ro kalno (4). Legendos byloja, kad ant šio piliakalnio buvo pagoniška šventykla. Archeologinių tyrimų duomenimis, šis piliakalnis buvo apgyvendintas seniausiai – gyvenvietė čia įsikūrė maždaug erų sandūroje, I amžiuje, o viduramžiais ant Aukuro kalno stovėjo rezidencinė kunigaikščio pilis.

Nusileidę nuo Aukuro kalno, pakilkite ant jo priešpilio – **Mindaugo sosto kalno (5)**. Romantikai šį kalną siejo su karaliaus Mindaugo karūnavimo vieta. Archeologiniai tyrimai atskleidė, kad XIII–XIV a. čia stovėjo gynybinė pilis, kuri saugojo ant Aukuro kalno esančią kunigaikščio rezidenciją.

Į kairę nuo Aukuro kalno stūkso kitas jo priešpilis, pavadintas **Lizdeikos kalnu (6)**. Šis piliakalnis taip pat saugojo Aukuro kalno prieigas. Toliau nuo visų piliakalnių yra **Kriveikiškio piliakalnis (7)**, naudotas arba kaip alkakalnis, arba kaip žvalgakalnis. Jį geriausiai pamatysite nuo Pilies arba Lizdeikos kalnų.

Einant nuo piliakalnių upės link, atsivers **Pajautos slėnis (8)**. Jame eksponuojama medgrindos – seniausio Lietuvoje žinomo grįsto kelio (IV a.) – fragmento rekonstrukcija. Maršrutą užbaikite apžiūrėdami I tūkstm. pr. Kr. Brūkšniuotosios keramikos archeologinės kultūros kapinyno rekonstrukciją.

1. Kernavės archeologinės vietovės muziejus

M

Kerniaus g. 4A

3. Kernavės muziejinė ekspozicija po atviru dangumi

M

www.kernave.org

Gyvosios archeologijos dienos Kernavėje

Renginiai

Kasmet liepos mėnesio pradžioje Kernavėje vyksta tarptautinis eksperimentinės archeologijos festivalis „**Cyvosios archeologijos dienos Kernavėje**“. Lankytojai kviečiami susipažinti su atkurtais senaisiais amatais, maisto ruošimu, muzikavimu, viduramžių kovomis ir kt. Kernavėje organizuojama ir tradicinė kalendorinė trumpiausios nakties – **Rasų** – šventė. Jos metu kūrenami lau-

žai, pinami ir plukdomi vainikai, ieškoma paparčio žiedo, buriama, šokama, dainuojama. Renginys prasideda naktį iš birželio 23-iosios į birželio 24-ąją ir baigiasi ryte, sutinkant patekančią saulę.

Pasakojimas apie Kernavės archeologinę vietovę (anglų kalba)

Papildomi objektai:

- I Kernavės senosios bažnyčios vieta (XV–XIX a.)
- II Kernavės medinė koplyčia (XIX a.)
- III Mūrinė koplyčia-mauzoliejus (XIX a.)
- IV Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčia (XX a. pr.)
- V Paminklas Vytautui Didžiajam

(Ne)atrasta Kauno modernizmo architektūra

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Pašto rūmai

Kauno modernizmo architektūra iškilo vos per dvidešimties metų laikotarpį – 1919–1939 m. – ir suformavo Kauno, kaip modernios Europos sostinės, įvaizdį. Tuo metu užsienyje studijavusių architektų į Kauną atneštos modernizmo idėjos įgavo savitą formą, kuriai ilgainiui prigijo kaunietiškosios architektūros mokyklos vardas. Kiekvienas architektas turėjo savitą braižą, pasižymintį skirtingomis moderniomis variacijomis. Jose reiškėsi istoristiniai elementai, „tautinio stiliaus“ paieškos arba bandymai vietinėmis sąlygomis perteikti pagrindinius modernizmo principus. Tarpukariu statyti pastatai yra vieni iškiliausių ankstyvųjų regionalizmo pavyzdžių modernizmo architektūros istorijoje ir 2023 m. buvo įtraukti į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą.

Pėsčiomis po modernistinį Kauną

Kauno modernizmo architektūrą pažinsite keliaudami specialiu maršrutu. Pradėkite nuo **Centrinio pašto rūmų (1)**, kurie puikiai sieja modernumą ir „tautinį stilių“. Pastarasis atsiskleidžia per me-

džio drožinius imituojantį vidaus ir išorės dekorą. Pirmame rūmų aukšte pakelė akis į lubas išvysite unikalius tarpukario puošybos elementus – lelijų motyvo frižą ir lietuviškais pašto ženklais dekoruotą

apvadą. Pasakojama, kad interjerui papuošti buvo panaudotas ir nežinomos Skapiškio audėjos išaustas kaklaraištis.

Kitas maršruto objektas – Laisvės alėjoje, netoli pašto, esanti **Kauno miesto savivaldybė (buv. Taupomosios kasos rūmai) (2)** – pasižymi subtiliu dėmesiu tautiniams motyvams, *art deco* stilistikai ir funkcionalumui. Pastate buvo įrengtas pirmasis ir vienintelis anuomet Lietuvoje pneumatinis paštas.

Nuo savivaldybės pastato pasukę į L. Sapiegos gatvę, kairėje pusėje išvysite **Kauno valstybinę filharmoniją (3)**. Architekto E. Fryko projektuoto pastato pirminė funkcija – Teisingumo ministerijos ir Seimo rūmai. Šis pastatas išsiskiria „oficialiam stiliui“ būdingu monumentalumu ir priskiriamas neoklasicizmo stiliui su ryškiais *art deco* elementais.

Pasivaikščiojimą tęskite K. Donelaičio gatve, kur ties sankryža su Maironio gatve stovi **Lietuvos banko rūmai (4)**. Jie vadinami neoklasicizmo stiliumi grynuoliu. Prabangiuose banko interjeruose buvo panaudota natūralus ir dirbtinis

marmuras, granitas, plastinis ir tapytinis dekoras, įvairių stilių baldai, puošnūs šviestuvai ir sietynai.

Nuo Lietuvos banko rūmų pasukę į Maironio gatvę, eikite link V. Putvinskio gatvės, kuri tarpukariu buvo viena prabangiausių miesto gatvių.

Kairėje pusėje išvysite modernizmą puikiai atspindinčius pastatus – triaukštį buvusį dailininko **Antano Žmuidzinaučiaus gyvenamąjį namą (5)**, **buv. Antano Cylio ligoninės pastatą (6)** ir **Kauno menininkų namus (buv. Vatikano atstovybės Lietuvoje pastatas) (7)**. Dešinėje pusėje – modernistinės architektūros šedevru vadinamas pastatas, kuriame veikia **Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus (8)** ir **Vytauto Didžiojo karo muziejus (9)**.

XX a. pradžioje įkurtas Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus yra seniausias dailės muziejus Lietuvoje. Jame veikia nuolatinė vieno iš iškilusių lietuvių kūrėjų – dailininko ir kompozitoriaus Mikalojaus Konstantino Čiurlionio (1875–1911) – darbų ekspozicija, taip

Vytauto Didžiojo karo muziejus

„Pienocentro“ pastatas

pat liaudies menui skirta paroda, rengiamos įvairios laikinosios parodos.

Šalia esančiame Vytauto Didžiojo karo muziejuje, įkurtame taip pat XX a. pradžioje, galima susipažinti su Lietuvos karinės atributikos istorija ir evoliucija, karybos menu, Lietuvos valstybės kovų už laisvę ir Nepriklausomybę istorija, apžiūrėti archeologinius radinius, ginklų kolekcijas.

Iš V. Putvinskio gatvės pasukę į dešinę, atsidursite Vienybės aikštėje. Pietinėje jos kraštinėje išvysite **KTU Centrinis rūmus (10)**, buvusį Žemės banką. Šis pastatas atspindi stilistinę architektūrinių formų kaitą ir paieškas funkcionalizmo linkme.

Eidami S. Daukanto gatve, vėl pateksite į Laisvės alėją, tiesiai priešais buvusį „**Pienocentro**“ **bendrovės pastatą (11)** – vieną iš pirmųjų daugiafunkčių pastatų mieste. Pirmame aukšte veikė „Pienocentro“ krautuvėlė ir valgykla, o per du aukštus buvo išsidėsciusi brolių Muralių vyrų ir moterų kirpykla. Antrame aukšte buvo ir administracinės patalpos, o trečiame – gyvenamieji butai.

Netoli šios vietos pamatysite buvusios „**Pažangos**“ **bendrovės pastatą (12)**,

pasiryžintį gražia tarpukario modernizmo ir „tautinio stiliaus“ derme. Gausias modernizmo architektūros tradicijas pratęsia ir kitoje alėjos pusėje stovintis **kino teatras „Romuva“ (13)**, kuris sieja *art deco* stilių ir pasaulinės kino teatrų – pirmiausia, JAV – architektūros tendencijas.

Vaikščiodami po centrą aplankykite ir **Kauno įgulos karininkų ramovę (14)**. Šis pastatas – savotiška stilių mozaika, kurioje dera tiek karininkų korporacijos, tiek vyriausybės reprezentacinis funkcionalumas. Nuo ramovės pastato pasukite į kairę ir eikite A. Mickevičiaus gatve tiesiai, kol atsidursite V. Putvinskio gatvėje. Priešais pamatysite vieną iš dviejų Kauno keltuvų – **Žaliakalnio funikulieriaus (15)** – žemutinį paviljoną. Žaliakalnio funikulierius – pirmasis Lietuvoje ir vienas iš seniausiai veikiančių (nuo 1931 m.) keltuvų Europoje.

Funikulieriumi užkilkite iki jo aukštutinės stoties Aušros gatvėje ir pasigrožėkite netoliese esančia viena svarbiausių miesto architektūros dominančių – **Kauno Kristaus Prisikėlimo bazilika (16)**. Ši bazilika projektuota kaip didžiausias Baltijos šalyse monumentaliosios archi-

Kauno Kristaus Prisikėlimo bazilika

tektūros stiliaus statinys. Jame dera modernumo, bažnytinė ir paminklinė – Lietuvos nepriklausomybės – dvasia. Ant jo stogo įrengta apžvalgos aikštelė, nuo kurios žvelgiant Kauno senamiestis yra lyg ant delno. Ši bažnyčia matoma iš daugelio Kauno apžvalgos taškų.

Nusileidę funikulieriumi ir eidami Žemaičių gatve, priartėsite prie **Prekybos, pramonės ir amatų rūmų (17)**, kurių interjerą puošia garsiausių tuometinių menininkų kūriniai, o prieėjimo lyg architektūrinis taškas stūkso didžiulis rutulys. Kelionę pratęskite aplankydami japonų diplomato **Čiunės Sugiharos namą (18)**, kuris išsaugojo Kauno modernizmo dvasią. 1940 m. Č. Sugihara išdavė daugybę tranzitinių vizų į Japoniją, kurios padėjo žydu taūtybės žmonėms išvengti žiaurais likimo. Šią istoriją mena pastate veikiantis nedidelis Č. Sugiharai skirtas muziejus. Kelionę užbaikite apžiūrėdami atokiau nuo centro esančius **KTU Cheminės technologijos fakulteto rūmus (buv. Tyrimų laboratoriją) (19)**. Tiesa, ją lengviausiai pasieksite viešuoju transportu – važiudami iš Sporto g. stotelės, esančios K. Petrausko gatvėje, arba pasivaikšči-

dami pro Kauno ažuolyną.

Šis pastatas labiausiai įkūnija modernizmo apraiškas mieste ir yra vienas geriausių grynąjo modernizmo pavyzdžių Kaune. Jame yra išlikusi autentiška laboratorinė įranga, kuri buvo skirta karo ir kitoms pramonės šakoms plėtoti. Ji funkcionuoja ir yra naudojama iki šiol. Išskirtinis laboratorijos elementas – ant stogų iškilę specialių traukos spintų kanalų kaminėliai. Pastatas anuomet buvo pramintas „chemijos fabriku“.

1. Kauno centrinio pašto rūmai

www.post.lt

Laisvės al. 102

5. Antano Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus ir Velnių muziejus

www.ciurlionis.lt

V. Putvinskio g. 64

8. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

www.ciurlionis.lt

V. Putvinskio g. 55

9. Vytauto Didžiojo karo muziejus

M

www.kariuomene.kam.lt/lt/karo_muziejus.lt
K. Donelaičio g. 64

15. Žaliakalnio funikulierius

Aušros g. 6

16. Kauno Kristaus Prisikėlimo bazilika

www.prisikelimas.lt
Žemaičių g. 31A

18. Čiunės Sugiharos namai

www.sugiharahouse.com
Vaizganto g. 30

Android

iOS

Mobilioji programėlė „1919–1940-ųjų Kaunas“
(en. Kaunas of 1919–1940)

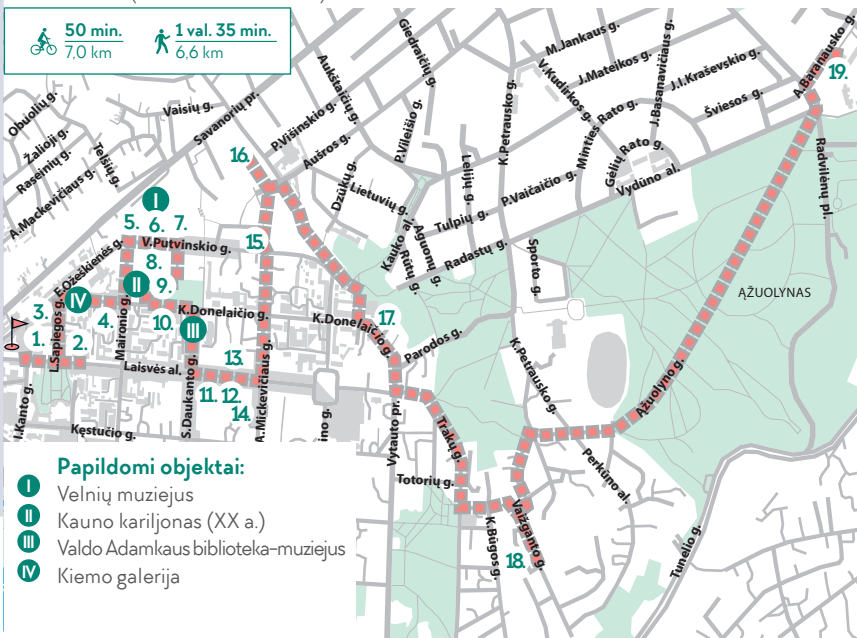
www.visit.kaunas.lt

50 min.
7,0 km

1 val. 35 min.
6,6 km

Papildomi objektai:

- Vėlinių muziejus
- Kauno kariljonas (XX a.)
- Valdo Adamkaus biblioteka-muziejus
- Kiemo galerija

Kaunas – dizaino miestas

UNESCO kūrybinių miestų tinkle

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

dizaino miestas

- 2015 m. paskelbtas
- UNESCO kūrybinių miestu

Sieninė tapyba „Senelis išminčius“, aut. Ž. Amelynas ir T. Šimkus

2015 m. kartu su dar 47-iais įvairių pasaulio šalių miestais Kaunas buvo įtrauktas į UNESCO kūrybinių miestų tinklą, skatinantį miestus stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą, siekti darnios plėtros, plėsti kūrėjų ir profesionalų galimybes kultūros sektoriuje, visiškai integruoti kultūrą ir kūrybiškumą į vietinės plėtros strategijas ir planus.

UNESCO kūrybinių miestų tinkle dalyvauja pasaulio miestai amatų ir liaudies meno, dizaino, muzikos, medijų, literatūros, kino ir gastronomijos srityse.

Ypatingas Kauno dizainas atsiveria dviem kryptimis. Pirmą, per gausų architektūros palikimą – Kauno tarpukario pastatus,

iškilusius mieste mažiau nei per 20 metų. Kauno modernistinė architektūra nulėmė daugelio to meto ir dabarties Lietuvos architektų ir dizainerių kartų tradicijų tęsinį. Antra, per išskirtinius dizaino renginius, kurie kasmet generuoja originalias idėjas ir kuria spalvingą miesto įvaizdį.

Kaip ir kodėl po Pirmojo pasaulinio karo Kaunas tapo daugelio jaunosios kartos menininkų idėjų ir siekių išsipildymo vieta? Koks buvo to meto žmonių estetiškas skonis? Kaip Kaune skleidėsi modernizmo ir *art deco* stiliai? Visi atsakymai ir dar daugiau išskirtinių faktų – specialioje ekskursijoje „**Kaunas – dizaino miestas**“. Dvi valandas trunkančios ekskursijos po

Centrą ir Žaliakalnį metu suteikiama išskirtinė proga susipažinti su reikšmingiausiai tarpukario menininkais ir veikėjais, atverti duris net į privačius namus, kurie išsaugojo unikalų interjerą iki šių dienų.

Vienas svarbiausių miesto dizaino variklių – didžiausias Baltijos šalyse šiuolaikinio meno renginys „Kauno bienalė“. Bienalė lyg magnetas kas dvejus metus, rugsėjo–lapkričio mėnesiais, sutraukia žymiausius Lietuvos ir užsienio menininkus.

Į architektūros praeitį ir įdomius dabarties procesus atsigręžia kas 2–3 metus rugsėjo–spalio mėnesiais vykstantis **Kauno architektūros festivalis**. Miesto erdves dizaino darbais užpildo ir per kelis Lietuvos miestus kasmet gegužės pradžioje nusidriekianti **Dizaino savaitė**. Rudens pradžioje miestiečius į gatves kviečia **gatvės meno festivalis „Nykoka“**, kuris atkreipia dėmesį į viešųjų erdvių problemas ir padeda suprasti kiekvieno iš mūsų vaidmenį miesto kūrimo procese. Kas ir kokia yra šiuolaikinė

fotografija, kasmet klausia fotomeno festivalis „Kaunas photo“. Su technologijų ir įvairių meno sričių sintezės galimybėmis supažindina tarptautinis medijų ir muzikos festivalis „Centras“, o žmogaus kūno „dizaino“ aukštumas spalio mėnesį demonstruoja senas tradicijas turintis tarptautinis **šokio festivalis „Aura“**.

Sieninė tapyba „Rožinis dramblys“, aut. V. Jakas

Dainų ir šokių švenčių tradicija Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Nemateriulus
• kultūros
• paveldas

Dainų ir šokių šventė

Trijų Baltijos valstybių – Estijos, Latvijos ir Lietuvos – Dainų ir šokių švenčių tradicija – tai daugiau nei šimtą metų besitęsiantis kultūros reiškiny, kurį žmonijai reikšminga vertybe UNESCO pripažino 2003 m., o 2008 m. įrašė į Reprezentatyvųjų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą.

Dainų švenčių ištakos glūdi XIX a. vidurio Vakarų Europoje. Pirmoji Dainų šventė buvo surengta Šveicarijoje, išpopuliarėjo Vokietijoje, per Skandinaviją pasiekė Estiją ir Latviją, o vėliau – ir Lietuvą. Baltijos šalyse ši tradicija

prigijo ir, priešingai nei Vakarų Europoje, išliko iki šiol.

Pirmoji Dainų šventė Lietuvoje surengta 1924 m. Kaune. Ji vadinosi Dainų diena, joje dalyvavo tik chorai. Šokių diena Dainų šventę papildė 1950 m.

Lietuvai atgavus Nepriklausomybę – nuo 1990 m. – nacionalinė Dainų ir šokių šventė vyksta kas ketveri metai liepos mėnesio pradžioje Vilniaus Vingio ir Kalnų parkuose, stadionuose, atvirose Lietuvos sostinės erdvėse, koncertų salėse. Artimiausios šventės vyks 2018 ir 2022 m.

Dainų šventės programą sudaro tradicinei kultūrai skirta Folkloro diena, Šokių diena, kurios pagrindas – profesionalių choreografų sukurtos lietuvių papročius ir simbolius interpretuojančios šokių kompozicijos, spalvingas teatralizuotas Ansamblių vakaras, Teatro diena, liaudies meno parodos, kanklių, pučiamųjų orkestrų koncertai, nuotaikingos šventės dalyvių eitynės. Šventę užbaigia Dainų diena, kuri į milžinišką chorą suburia tūkstančius dainininkų. Lietuvos dainų šventės tradiciją gražiai pratęsia **Moksleivių dainų šventė**, studentų dainų ir šokių šventė „**Gaudamus**“, regioninės dainų šventės, tarp jų ir dainų švenčių gimtinėje – Kaune, Dainų slėnyje, daugybė spalvingų įvairias meno šakas ir žanrus atspindinčių renginių. Dainų šventė pasižymi kultūrinėmis išraiškos formomis, kurios neturi atitikmenų visame pasaulyje. Į šventi-

nus renginius Dainų šventė suburia profesionaliojo ir įvairių sričių mėgėjų meno kolektyvus iš visos Lietuvos, taip pat ir išsviją – iš įvairių pasaulio šalių. Šventėje dalyvauja daugiau nei 40 tūkst. dalyvių.

Dainų šventė tapo ryškia kultūrinės tapatybės išraiška ir jos išsaugojimo forma, kuri nuolat gaivina tradicinės kultūros palikimą, atskleidžia reikšmingiausias praeities ir dabarties profesinės kūrybos klodus. Jos idėja ir tradicija perduodama iš kartos į kartą – šeimose, mokyklose, kultūros įstaigose.

Dainų ir šokių šventė

Daugiau informacijos:
www.dainusvente.lt

Dainų šventė. Šokių diena

Sutartinės – lietuvių liaudies muzikos fenomenas

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Nematerialus
kultūros
paveldas

Festivalis „Skamba skamba kankliai“. Sutartinių vakaras

Sutartinės – daugiabalsės lietuvių liaudies dainos, kurios į UNESCO reprezentatyvųjų žmonių nematerialaus kultūros paveldo sąrašą įtrauktos 2010 m.

Tai lietuvių tradicinės muzikos fenomenas, itin sena polifonijos forma, kuri atsirado dar iki Lietuvos krikšto (1387 m.). Rašytiniuose šaltiniuose sutartinės minimos XVI a., tačiau surinktos tik XIX–XX a., kai, pradusi ryšį su senosiomis apeigomis, pradėjo slopti bendruomeninė jų giedojimo tradicija.

Daugiabalsės lietuvių liaudies dainos yra savitos, išsiskiriančios gausiais garsažodžiais, cikline laiko samprata ir aštriais sąskambiais. Panašios struktūros kūrinių aptinkama tik keliuose pasaulio vietose. Sutartinės priskiriamos sinkretiniam menui, kuris atspindi muzikos, teksto ir judesio ryšį. Europos muzikos teorijoje

jos laikomos paradoksu: disonansinių intervalų – sekundų – sąskambiai sukuria harmoniją.

Kasmet paskutinį gegužės savaitgalį vykstančio tarptautinio folkloro festivalio „Skamba skamba kankliai“ metu Vilniuje organizuojami sutartinių vakarai, koncertai.

Kasmet sutartinės skamba **festivalyje „Sutarjėla“**, kuris vyksta vis kitame Aukštaitijos mieste. Gruodį Kauno rajone rengiamas sutartinių festivalis „**Sesė sodų sodina**“.

Daugiau
informacijos:

Kaip skamba sutartinės www.savadas.lnkc.lt

Didikų palikimas: Radvilų archyvai ir Nesvyžiaus bibliotekos kolekcija

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Radvilų archyvų ir
Nesvyžiaus bibliotekos kolekcija
Įrašyta į Registrą 2009 m.
Pasaulio atmintis

Radvilų archyvo rankraštis

Radvilų archyvai ir Nesvyžiaus bibliotekos kolekcija – tai reikšmingi Lietuvos valstybės istorijos dokumentai ir gausus Radvilų, vienos garsiausių aristokratų giminų Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Abiejų Tautų Respublikoje, palikimas. Į UNESCO tarptautinį registrą „Pasaulio atmintis“ šie dokumentai įrašyti 2009 m.

Archyvą pradėta kaupti 1570 m., Mikalojui Kristupui Radvilai savo rezidencijos miestu pasirinkus Nesvyžį (dabartinė Baltarusijos teritorija). Kolekcijoje kartu su giminės korespondencija yra daug valstybinės reikšmės dokumentų, memuarų, dienoraščių, sutarčių ir daugiau nei 10 tūkst. bylų. Tai yra didžiausias išlikęs didikų ar-

chyvas, kuris nuolat pildomas naujai atrastais dokumentais. Net 70 tūkst. dokumentų yra originalai.

Dokumentai rašyti senąja baltarusių, rusų, lotynų, lenkų, vokiečių, anglų, prancūzų, italų ir kitomis kalbomis. Jie suteikia informacijos apie Vidurio ir Rytų Europos kultūros istoriją, kultūrinius ir socialinius ryšius, kasdienį gyvenimą.

Kolekcija yra išblaškyta po Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos, Rusijos, Ukrainos, Suomijos archyvus. Dalis Radvilų archyvo saugoma Lietuvos valstybės istorijos archyve, pavienius dokumentus galima surasti Vilniaus universiteto (VU) bibliotekoje (Rankraščių skyriuje), kitose atminties institucijose.

Struvės geodezinis lankas: mokslo istorijos ženklas

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Struvės geodezinis lankas
įrašytas į Pasaulio paveldo
sąrašą 2005 m.

Struvės geodezinis lankas Gireišiuose

Tai išskirtinis mokslo ir technologijų dėmės paminklas, kurį sudaro beveik 3 000 km besitęsianti trianguliacijos grandinė. Ji buvo sukurta tiksliam dienovidinio lanko ilgiui nustatyti ir Žemės dydžiui bei formai apskaičiuoti. Į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą šis paminklas įrašytas 2005 m.

Lankas pavadintas vokiečių astronomo Frydricho Georgo Vilhelmo Struvės vardu. 1816 m. jis išplėtojo dar XVI a. sukurtą metodiką dienovidinio lankui išmatuoti. Vadovavęs daugumai ekspedicijų matuojant ir įrengiant trikampių (trianguliacijos) grandinę, kurią sudaro 258 trikapiai (punktai) su specialiais ženklais įtvirtintomis viršūnėmis, 1855 m. F. Struvė parengė ir

visuomenei pristatė galutinę grandinę. Struvės lankas buvo tiksliausiai išmatuotas ir ilgiausias dienovidinio lankas, jis yra vienas didžiausių tarpvalstybinių UNESCO pasaulio paveldo sąrašo objektų. Grandinė tęsiasi nuo Dunojaus žiočių prie Juodosios jūros iki Norvegijos šiaurės prie Arkties vandenyno. Iš viso apima 10 valstybių. Lietuvoje iš viso yra 18 geodezinio lanko punktų, o įamžinti – trys:

Gireišiuose Rokiškio r.,
N 55°53'49" E 25°25'52"

Paliepiukuose Vilniaus r.,
N 54°37'55" E 25°26'31"

Meškonyse Vilniaus r.,
N 54°55'48" E 25°18'43"

Baltijos kelias – žmonių grandinė, sujungusi tris valstybes dėl laisvės siekio

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Baltijos kelias – žmonių grandinė,
sujungusi tris valstybes dėl laisvės siekio
Įrašytas į Registrą 2009 m.
Pasaulio atmintis

Baltijos kelias. 1989 m.

1989 m. rugpjūčio 23 d. beveik du milijonai žmonių, patvirtindami vieningumą siekti laisvės, susikibo rankomis į 600 km ilgio Baltijos kelią, kuris nusidriekė per Lietuvą, Latviją ir Estiją. Po 20 metų šią taikią politinę demonstraciją liudijančių dokumentų kolekcija buvo įrašyta į UNESCO tarptautinį registrą „Pasaulio atmintis“. Lietuvoje dokumentai saugomi Lietuvos centriname valstybės archyve.

Baltijos kelias buvo atsakas į 50-ąsias Molotovo–Ribentropo pakto, kuris panaikino Baltijos šalių nepriklausomybę, metines. Šis aktas leido Sovietų

Sajungai išplėsti savo įtakos ribas Vidurio bei Rytų Europoje ir okupuoti ištisas tautas.

Vėliau situacija pradėjo keistis. XX a. 9-ajame dešimtmetyje Baltijos šalyse susikūrė masiniai judėjimai prieš sovietinę sistemą, kurie į mingus sukviestas daugiatūkstantines minias Vilniuje, Rygoje ir Taline. Vienas iš šių judėjimų rezultatų buvo ir Baltijos kelias.

Baltijos kelias atkreipė viso pasaulio dėmesį ir sukėlė nuostabą savo masiškumu ir taikingumu. Jis ne tik tarptautiniu mastu demonstravo trijų

valstybių bendrą kovą, bet ir suteikė postūmį demokratiškiems judėjimams kitose pasaulio šalyse.

Stiprus trijų tautų brolybės, vienybės ir bendro tikslo jausmas tapo svarbiu politiniu veiksniu siekiant laisvės ir nepriklausomybės atkūrimo.

Prisiminti Baltijos kelią galite aplankę kelis objektus, išsibarsčiusius po skirtingas Lietuvos vietas. Keli iš jų yra Vilniuje.

Katedros aikštėje galite atsistoti ant **Baltijos keliui skirtos grindinio plytelės**, kurią sukūrė menininkas Gitenis Umbrasas. Joje įspaustos nežinomo Baltijos kelio dalyvio pėdos, o po ją užkasta atminimo kapsulė su tekstu ateinančioms kartoms.

Šalia Katedros aikštės esantis **Gedimino kalnas** – Baltijos kelio pradžia. Užkopę ant jo, Gedimino pilies bokšte, apžiūrėkite eksponuojamą Baltijos kelio žemėlapi, nuotraukas, specialų dokumentinį filmą.

Dar vienas Baltijos kelio simbolis –

Konstitucijos prospekto ir Geležinio Vilko gatvių sankirtoje esanti skulptūra „**Laisvės kelias**“. Ji sukurta iš daugiau nei 20 tūkst. vardinių plytų, jos ilgis – 63 m, o aukštis – 3,5 m.

Magistralinio kelio Vilnius–Panevėžys vairuotojų poilsio aikštelėse atidengti penki **Baltijos kelio 25-mečiui skirti atminimo ženklai – informaciniai stendai**: 32,1 km ir 80,1 km – kairėje pusėje; 38,5 km, 55,6 km ir 99,9 km – dešinėje pusėje.

Dar keturi informaciniai stendai pastatyti prie valstybinės reikšmės kelio Panevėžys–Pasvalys–Ryga, kuris veda į Lietuvos ir Latvijos pasienį: 19,5 km ir 62,9 km – kairėje pusėje; 27,8 km ir 47,5 km – dešinėje pusėje.

Baltijos kelio himnas

Daugiau informacijos:
www.thebalticway.eu

Skulptūra „Laisvės kelias“, aut. T. Gutaszkas

Kryždirbystė ir kryžių simbolika Lietuvoje

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Nematerialus
kultūros
paveldas

Žemaitijos kaimo ekspozicija Telšiuose

Kryždirbystė – tradicinė lietuvių liaudies meno šaka, dėl gyvybingumo, meninės brandos ir ypatingos reikšmės ne tik pavienio žmogaus, bet ir tautos gyvenime 2001 m. UNESCO pripažinta žmonijai reikšminga vertybe, o 2008 m. įtraukta į UNESCO reprezentatyvųji žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą. Kryžių statymo papročiai siekia gilią senovę. Jau nuo XV a. lietuviai statė kryžius kaip pagarbos Dievui ir mirusiesiems, taip pat įvairiausių malonių ir apsaugos nuo nelaimių prašymo ar padėkos ženklus ir kt. Kryžius daugiopais ryšiais buvo susijęs su visu žmogaus gyvenimu, todėl

neatsitiktinai XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje kryždirbystė įgijo ir nacionalinio – tautinės vienybės ir tapatybės – simbolio statusą. Kryždirbystė išliko net okupacijų (caro ir sovietų) laikotarpiams, kai kryžių statymas buvo draudžiamas ar ribojamas.

Lietuvių kryždirbystė – tikėjimo, papročių, meno ir amato sintezė. Mediniame sakraliniame paminkle susilieja architektūros, skulptūros, kalvystės ir tapybos elementai.

Kryždirbystės amato niekada nebuvo mokoma specialiose mokyklose. Kryžius iš medžio, metalo ir net akmens kūrė ir

tebekuria savamoksliai meistrai, kurių darbuose dera krikščioniška ikonografija, liaudiškojo pamaldumo savitumas, primityviosios dailės formos, archajiškas žmogaus ir gamtos santykis.

Kryždirbystės objektai – mediniai kryžiai, koplytstulpiai, stogastulpiai, koplytėlės, šių paminklų sudedamosios dalys: įvairių religinių sužetų medinės skulptūros, geležiniai ornamentuoti statinių viršūnių kryžiai, primityvioji tapyba.

Tradicinių ir šiuolaikinių kryžių, koplytėlių gausu pakelėse, bažnyčių šventoriuose, kapinėse, miesteliuose ir kaimuose, soduose, miškuose ir kt. Senųjų medinių XIX a. skulptūrų, geležinių kryžių esama Lietuvos muziejų ekspozicijose.

Susidomėjusieji šiuo amatu gali apsilankyti garsių meistrų dirbtuvėse ar susitikti su jais **Kaziuko mugėje Vilniuje**, vykstančioje kovo pirmomis dienomis, folkloro festivaliuose, dainų šventėse.

Itin daug, daugiau nei 100 tūkstančių, įvairiausių kryžių pastatyta garsiajame

Kryžių kalne ant Jurgaičių piliakalnio (Šiaulių r.), kur galima pamatyti kryždirbystės tradicijų ir dabartinių tendencijų atgarsius.

Verta aplankyti ir **Liaudies buitės muziejų Rumšiškėse**, kur yra įvairių Lietuvos regionų kryždirbystės pavyzdžių, **Roškio krašto muziejų**, kuriame įrengta įspūdinga liaudies menininko Liongino Šepkos darbų ekspozicija, **Žemaitijos kaimo ekspoziciją Telsiuose**, **Žemaitės memorialinį muziejų Bukantės dvaro sodyboje** (Plungės r.), kur eksponuojami unikalūs kryždirbystės pavyzdžiai ir vedamos specialios ekskursijos.

Išsamią kryždirbystės ekspoziciją rasite Lietuvos nacionaliniame muziejuje (Arsenalų g. 1, Vilnius, www.lnm.lt).

Pasakojimas apie kryždirbystę (anglų kalba)

Daugiau informacijos:
www.savadas.lnkc.lt

Kryžių kalnas

Žuvinto biosferos rezervatas – retų paukščių karalystė

Jungtinių Tautų
švietimo, mokslo ir
kultūros organizacija

Žuvinto biosferos rezervatas
Įrašytas 2011 m.

Žuvinto ežeras

Tai viena iš didžiausių gamtinė įvairovė pasižyminčių šalies teritorijų, kuri išsiskiria itin vertingu ir unikaliu gamtiniu kompleksu. 2011 m. Žuvinto biosferos rezervatas įtrauktas į UNESCO programos „Žmogus ir biosfera“ pasaulinį biosferos rezervatų tinklą. Tai pirmoji ir kol kas vienintelė Lietuvos vietovė pasauliniame UNESCO biosferos rezervatų tinkle.

Rezervatas yra pietų Lietuvoje, Nemuno vidurupio ir Neries žemupio plynaukštės fizinio-geografinio rajono pietvakariniame pakraštyje. Jis apima Žuvinto ir Amalvos pelkių komplek-

sus, Žaltyčio ežerą su pelkėmis ir dalį Buktos miško.

Žuvinto šlapynė, užimanti 6 940 ha, yra didžiausia Lietuvoje. Tai gamtinis kompleksas, apimantis mažai žmogaus paliestą, labai natūralią įvairių tipų pelkę ir apaugusį seklų ežerą.

Rezervato teritorijoje telkiasi retos ir nykstančios augalų ir gyvūnų rūšys bei mažai kur išlikusių Lietuvoje šlapžemių augalų bendrijos ir buveinės. Labiausiai rezervatą išgarsino paukščiai. Nuo 1980 m. čia yra stebėtos net 239 sparnuočių rūšys, iš kurių 153 rūšys čia perėjo ar per.

Biologinei įvairovei, pirmiausia paukščiams, Žuvinto pelkynai yra viena svarbiausių vietų Lietuvoje. Čia per didžiausios šalyje nendrių lingių, plovinių vištelių, gervių, mėlyngurklių populiacijos. Migracijų metu rezervate apsistoja gervių, žąsų, ančių, tilvikų ir kitų paukščių pulkai. Žuvinto šlapios pievos – viena iš dviejų vietovių Lietuvoje, kur per itin reta, globaliai nykstanti meldinė nendrinukė.

Rezervato direkcijos pastate įrengta **Žuvinto rezervato gamtos ekspozicija**. Joje susipažinsite su rezervatu būdingomis žvėrių, paukščių, žuvų rūšimis ir gamtiniais kompleksais, sužinosite, kaip atsiranda ir išnyksta ežerai, formuojasi pelkės, kaip saugoma rezervato gamta.

Po ežero platybes galima pasižvalgyti iš netoli direkcijos pastato esančio bokštelio arba vaikstant **Žuvinto ežero gamtos taku**, kuriame be atskiro leidimo leidžiama lankytis nuo 8 iki

20 val. Einant 350 m ilgio taku pavašarį ir vasarą girdisi didžiųjų baublių, ūsuotųjų zylių, rėmezų ir kitų nendrių paukščių balsai. Tako pabaigoje esančiame bokštelyje galima stebėti ežere gyvenančias ir migruojančias paukščių rūšis.

Senąsias Lietuvos girias primena skroblynai **Buktos miško gamtiniame take**. Šalia vešintys retų augalų sąžalynai džiugina botanikus, o kiekvienas apsilankęs gali džiaugtis puikiai sutvarkyta ir atnaujinta 2 km ilgio gamtinio tako aplinka.

Rytas virš Žuvinto
rezervato

www.zuvinas.lt

Meldinė nendrinukė

UNESCO – tai Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija, vienijanti įvairias pasaulio valstybes, tautas ir bendruomenes.

Įkurta iškart po Antrojo pasaulinio karo (1945 m.), ši institucija skatina taikų tarptautinį bendradarbiavimą bei darnų sugyvenimą, globoja veiklą, siekiančią užtikrinti visuotinę pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms. Tobulindama bendravimą tarp įvairių pasaulio rasių, religijų,

skirtingomis kalbomis kalbančių bei nevienodos lyties žmonių, organizacija aktyviai prisideda prie tolerancijos ugdymo tarptautinėje erdvėje.

Įvairiausiai ryšiai švietimo, mokslo, kultūros ir komunikacijos srityse matomi kaip efektyviausias būdas prisidėti prie pasaulio taikos ir saugumo stiprinimo. UNESCO organizacijai priklauso 195 valstybės narės ir 10 asocijuotų narių. Lietuva UNESCO nare yra nuo 1991 m.

UNESCO PASAULIO PAVELDO VIETŲ LANKYTOJŲ ENTUZIASTŲ TINKLALAPIS

Čia galima dalintis įspūdziais apie aplankytus objektus, skaityti kitų lankytojų atsiliepimus, diskutuoti forume, keistis informacija.

UNESCO MOBILIOJI PROGRAMĖLĖ

Android

iOS

Už pagalbą rengiant leidinį dėkojame
Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriui.

FOTOGRAFAI

Andrius Aleksandravičius, Rasuolė Andrulienė, Yevgen Belich, Aistė Bugenytė, Eglė Burbaitė, Laimonas Ciūnys, Vytautas Daraškevičius, Klaudijus Driskius, Renatas Jakaitis, Matas Jankauskas, Eimantas Genys, Gabrielius Khiterer, Martynas Mikelionis, Aleh Varanishcha, Antanas Varanka, Evaldas Virketis, Zina Viskontienė, Martynas Sirusas, Antanas Stanevičius, Rokas Tenys, Regimantas Vabuolas.

Už suteiktas nuotraukas dėkojame VU bibliotekai ir Lietuvos nacionaliniam kultūros centrai.

Leidinio užsakovas Valstybinis turizmo departamentas prie Ūkio ministerijos
Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, Lietuva
www.tourism.lt

Teksto sudarytojai UAB „Kūrybiniai komunikacijos sprendimai“

Vertimas į užsienio kalbas UAB „Metropolio vertimai“

Išleido leidykla „Eugrimas“

Spausdino AB „Spauda“

Leidiny s nemokamas

Leidinyje pateikta informacija kruopščiai atrinkta 2017 m. birželio-rugsėjo mėnesiais. Leidinio rengėjai neprisiima atsakomybės už neatitikimus, atsiradusius sparčiai keičiantis informacijai.

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

CLIMATE
COMPENSATED
PAPER

Keliauk
Lietuvoje

www.lithuania.travel